

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับภาษี และลักษณะทั่วไปของกิจการรถแท็กซี่

2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับภาษี

ภาษี หมายถึง รายได้หลักของรัฐที่รัฐบังคับเก็บจากรายการเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของรัฐในการบริหารราชการแผ่นดิน ดูแลคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้อยู่เย็นเป็นสุข ตลอดจนการจัดการสาธารณสุข ประโยชน์ ทุนบำรุงและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ

แนวคิดเรื่องภาษีย่อมเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามระบบการปกครองและสภาพสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละสมัย แต่โดยหลักทั่วไปแล้ว แนวคิดพื้นฐานของภาษี คือ รัฐต้องพยายามจัดเก็บภาษีให้ได้มากที่สุด โดยไม่เป็นภาระแก่ผู้จ่ายภาษีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจนเกินไป เพื่อความเป็นธรรมและสงบสุขในสังคม

ส่วนทฤษฎีเรื่องภาษี มีหลากหลายทฤษฎี ขึ้นอยู่กับแนวคิดว่าจะยึดหลักของทฤษฎีใดเป็นบรรทัดฐาน แต่โดยทั่วไปแล้วทฤษฎีภาษีที่ดีนั้น ต้องประกอบด้วยหลักความเป็นธรรม หลักความแน่นอน หลักความสะดวก และหลักความประหยัดเป็นสำคัญ

สรุปแล้ว ภาษีคือรายได้หลักของรัฐที่รัฐบังคับเก็บและรายการมีหน้าที่ต้องเสียให้แก่รัฐเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของรัฐในการบริหารราชการแผ่นดิน จัดการสาธารณสุข ประโยชน์ และทำการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงของประเทศโดยทั่วไปภาษีจะเก็บจากทั้งบุคคล ทรัพย์สินและธุรกิจ ภาษีจึงมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการประกอบธุรกิจ ภาษีเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของธุรกิจโดยตรง ประเทศที่ยังมีความเจริญมากก็ต้องมีการเก็บภาษีมากขึ้นตามลำดับ เพราะภาษีเป็นตัวจักรสำคัญที่ทำให้รัฐสามารถพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญในด้านต่าง ๆ ได้ ถ้าปราศจากภาษีแล้ว ก็จะไม่มียุทธ เพราะรัฐอยู่ได้ด้วยภาษี ดังเช่นคำพูดที่ว่า “กองทัพเดินด้วยท้อง” ฉะนั้น “รัฐเดินได้ด้วยภาษี” ฉะนั้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าที่สุดในปัจจุบันนี้ ได้มีการเก็บภาษีอย่างมากมาย กว้างขวางและทั่วถึง จนคนอเมริกาพูดกันติดปากว่า “สิ่งที่อเมริกันชนหนีไม่พ้นคือความตายและภาษี” ยิ่งกว่านั้นในสมัยโลกาวัตินปัจจุบันนี้ภาษีนอกจากเป็นรายได้หลักของรัฐแล้ว รัฐต่าง ๆ ยังใช้ภาษีเป็นตัวกำหนดนโยบายเศรษฐกิจทั้งภายในและต่างประเทศ เช่น นโยบายตั้งกำแพงภาษี (Tariff Wall) เพื่อคุ้มครองสินค้าและอุตสาหกรรม

และต่างประเทศ เช่น นโยบายตั้งกำแพงภาษี (Tariff Wall) เพื่อคุ้มครองสินค้าและอุตสาหกรรมภายในประเทศ การให้ Tax Incentive หรือการลดภาษีเพื่อเป็นเหตุจูงใจ ชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศ เป็นต้น¹

2.1.1 ความเป็นมาของภาษี

การจัดเก็บภาษีจากทรัพย์สินนั้น ได้มีหลักฐานปรากฏตั้งแต่ปี 569 ก่อนคริสตศักราช (596 B.C.) เมื่อกรุง Athens ได้จัดเก็บภาษีจากเจ้าของทรัพย์สินในกรุง Athens ในสมัยกรุง Room ก็ได้มีการจัดเก็บภาษีจากราษฎร ทั้งที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์

ในประเทศอังกฤษ สมัยพระเจ้าเฮนรีที่สอง (Henry II) ได้มีการจัดเก็บภาษีจากค่าเช่าและสังหาริมทรัพย์ (Rent and Movable Property) และได้เริ่มมีการจัดเก็บภาษีที่ดิน (Land Tax) ครั้งแรกในปี 1697 ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อประกาศอิสรภาพจากอังกฤษ และจัดตั้งประเทศขึ้นใหม่ในปี ค.ศ.1776 ก็ได้นำเอาระบบภาษีจากอังกฤษมาปรับปรุงใช้ในประเศใหม่ของตนด้วย

สำหรับประเทศไทย นับตั้งแต่สมัยตั้งอาณาจักรสุโขทัย การหารายได้ของแผ่นดินในระยะแรก ๆ มักเน้นการทำศึกสงครามขยายอาณาเขต และกวาดต้อนผู้คนและทรัพย์สินจากผู้แพ้สงคราม ต่อมาในยามสงบศึกสงครามเปลี่ยนมาเป็นการเก็บบรรณาการจากเมืองที่เป็นประเทศราช ในสมัยที่ประเทศปกครองด้วยระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเจ้าของแผ่นดิน ย่อมมีสิทธิที่จะเก็บผลประโยชน์จากราษฎรทุกคน รวมทั้งการเกณฑ์แรงงานราษฎร ในการทำการทะนุบำรุงและป้องกันประเทศชาติ จนกระทั่งประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ.2475 จึงได้มีการปรับปรุงระบบจัดเก็บภาษีต่าง ๆ ให้ทันสมัยเสมอนานาประเทศ ซึ่งนับว่าประเทศไทยในปัจจุบันมีระบบจัดเก็บภาษีที่ทันสมัย และค่อนข้างสมบูรณ์แบบ เว้นเสียแต่ยังมีภาษีทรัพย์สิน (Estate Tax) และภาษีมรดก (Inheritance Tax) เท่านั้นที่ยังไม่ได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่รัฐและความเป็นธรรมในสังคม²

2.1.2 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษี

การจัดเก็บภาษีน้น นอกจากวัตถุประสงค์และนโยบายหลักของการจัดเก็บภาษีอันเป็นรายได้หลักของประเทศแล้ว การจัดเก็บภาษียังมีวัตถุประสงค์และเป็นนโยบายในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ อีกด้วย

¹ บัญญัติ ลัคนกุล.(2547) กฎหมายภาษีทรัพย์สิน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 12.

² ศุภลักษณ์ พินิจภูวนล.(2547) คำอธิบายทฤษฎีและภาษีอากร.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 50.

2.1.2.1 เพื่อเป็นรายได้มาใช้จ่ายในกิจการของรัฐ³

กิจการของรัฐ ได้แก่ การบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องความมั่นคง ความปลอดภัย การศึกษา สุขอนามัย และกิจการสาธารณูปโภคต่าง ๆ

2.1.2.2 เพื่อควบคุมหรือส่งเสริมพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ⁴

รัฐบาลใช้ระบบภาษีมาควบคุมพฤติกรรมการบริโภค การผลิต การลงทุน หรือการดำเนินการทางธุรกิจบางประเภท เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม เช่น เพื่อควบคุมมิให้ประชาชนบริโภคสินค้าที่ไม่จำเป็นและอาจเป็นโทษต่อสุขภาพ เช่น สุรา บุหรี่ หรือสินค้าฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ที่มีได้มีความจำเป็นต่อการครองชีพ ก็สามารถจัดเก็บภาษีของสินค้าเหล่านี้ในอัตราที่สูง ๆ เพื่อป้องกันมิให้ประชาชนจับจ่ายใช้สอยเงินฟุ่มเฟือยจนเกินไป หรือเรียกเก็บภาษีพวกอุปกรณ์การศึกษาในอัตราที่ต่ำหรือยกเว้นไม่เก็บภาษีเลย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

2.1.2.3 เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ⁵

ภาษีเป็นเครื่องมือหรือมาตรการหนึ่งที่รัฐบาลสามารถใช้ควบคุมหรือรักษาความสมดุลของเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยควบคุมปริมาณเงินหมุนเวียนและราคาสินค้าภายในประเทศให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสม ทำให้ไม่เกิดปัญหาภาวะเงินเฟ้อ (Inflation) และราคาสินค้าขึ้นสูงเกินไป เช่น ในกรณีที่รัฐบาลเห็นว่าปริมาณเงินหมุนเวียนในเมืองประชาชนมากเกินไปอาจทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ และราคาสินค้าขยับสูงขึ้นไป รัฐก็สามารถเพิ่มหรือขึ้นภาษีต่าง ๆ ให้สูงขึ้น เพื่อลดปริมาณเงินหมุนเวียนให้น้อยลง ยังผลให้การใช้จ่ายเงินของประชาชนน้อยลง ซึ่งจะมีผลทำให้ราคาสินค้าลดลงด้วย แต่ถ้าในยามที่เศรษฐกิจตกต่ำเกิดภาวะเงินฝืด (Deflation) ราคาสินค้าตกต่ำลงมาก มีคนว่างงานเป็นจำนวนมาก รัฐก็อาจใช้มาตรการลดภาษีต่าง ๆ ลงเพื่อกระตุ้นให้มีการบริโภคและการลงทุนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีการจ้างงานมากขึ้น

2.1.2.4 เพื่อกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรมในสังคม

รัฐสามารถใช้การจัดเก็บภาษีเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้และความมั่นคงของกลุ่มคนรวยมาสู่คนยากจนได้ โดยใช้วิธีการจัดเก็บภาษีคนที่ร่ำรวยต้องรับภาระภาษีมากกว่าคนจนรับภาระน้อย เช่น ใช้วิธีอัตราภาษีก้าวหน้า และภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราสูง ๆ และที่สำคัญ ต้องจัดเก็บภาษีประเภทที่คนร่ำรวยเท่านั้นที่ต้องรับภาระภาษี โดยที่คนจนไม่ต้องหรือไม่มีโอกาสต้องรับภาระภาษีเลย ซึ่งได้แก่ภาษีมรดก และภาษีทรัพย์สิน (Estate Tax)

³ สมคิด บางโพ.(2545). ภาษีอากรธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : วิทยาพัฒนา. หน้า 16.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

2.1.3 ลักษณะของภาษีที่ดี⁶

ลักษณะของภาษีที่ดีนั้น ต้องอยู่บนหลักการที่ดีทั้งฝ่ายรัฐบาลผู้เก็บภาษี และประชาชนผู้เสียภาษี ในเรื่องนี้ อדם สมิท (Adam Smith) นักเศรษฐศาสตร์ชาวสกอตแลนด์ ได้กล่าวอ้างไว้เมื่อปี ค.ศ.1776 ว่าลักษณะของภาษีที่ดีนั้นควรประกอบด้วย หลักความเป็นธรรม หลักความแน่นอน หลักความสะดวก และหลักความประหยัด ซึ่งหลักการทั้งสี่นี้ ได้รับการยอมรับและนำไปใช้ปฏิบัติอย่างกว้างขวาง แต่ต่อมาเมื่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับ ระบบภาษีได้ทวีบทบาทและความสำคัญมากขึ้นตามระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ได้พัฒนาไป หลักการระบบภาษีที่ดี จึงได้เปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมมากขึ้นตามความเหมาะสมของสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสรุปลักษณะของภาษีที่ดีได้ดังนี้

2.1.3.1 หลักความเป็นธรรม (Equity)

หลักความเป็นธรรม เป็นหัวใจสำคัญของระบบภาษี ฉะนั้นระบบภาษีที่ดีจึงต้องมีความเป็นธรรมทั้งในระหว่างรัฐบาลผู้จัดเก็บภาษีและประชาชนผู้เสียภาษีรวมทั้งระหว่างประชาชนผู้เสียภาษีด้วยกันด้วยแนวคิดเรื่องความเป็นธรรมทางภาษีนั้น มีรากฐานมาจากหลักความเป็นธรรมสองหลักด้วยกัน คือ

1) หลักความเป็นธรรมสมบูรณ์หรือเด็ดขาด (Principles of Absolute Equity)

คือ ถือหลักว่าทุกคนต้องเสียภาษีคนละเท่า ๆ กัน นั่นคือเอาค่าใช้จ่ายทั้งหมดของรัฐหารด้วยจำนวนประชาชน หลักการนี้ใช้ได้ต่อเมื่อประชาชนทุกคนมีฐานะทางเศรษฐกิจคือรายได้ (Income) และความมั่งคั่ง (Wealth) เท่าเทียมกัน

2) หลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (Principle of Relative Equity)

คือ ถือหลักว่า จำนวนภาษีที่จะต้องเสียให้แก่อำนาจรัฐนั้น เปรียบเทียบกับประโยชน์ที่จะได้รับจากรัฐ (หลักผลประโยชน์-Benefit Principles) หรือเปรียบเทียบกับความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีแต่ละราย (หลักความสามารถในการเสียภาษี-Principles of Capacity)

2.1.3.2 หลักความแน่นอน (Certainty)

คือ หลักที่ว่าภาระภาษีที่ต้องวางหลักและกฎเกณฑ์ที่แน่นอนชัดเจน เพื่อให้ผู้จัดเก็บและผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เช่น ใครบ้างเป็นผู้มีภาระต้องเสียภาษีให้เหมาะสม

2.1.3.3 หลักความสะดวก (Convenience)

วิธีการชำระหนี้ต้องอำนวยความสะดวกให้ผู้เสียภาษีได้รับความสะดวกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งกำหนดช่วงเวลาและสถานที่ชำระภาษีให้เหมาะสม เช่น กำหนดช่วงเวลาเสียภาษีในช่วงที่

⁶ สมคิด บางโพ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

ผู้เสียภาษีมียารับเข้ามาในช่วงเวลานั้น สถานที่ชำระหนี้ต้องมีทางคมนาคมที่สะดวก รูปแบบเอกสารชำระหนี้ต้องเรียบง่าย ไม่ยุ่งยาก เข้าใจและปฏิบัติได้สะดวก

2.1.3.4 หลักความประหยัด (Economy)

คือ ระบบการจัดเก็บภาษีที่ดีต้องเป็นระบบที่เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่ำที่สุด และผู้เสียภาษีก็น้อยเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจ่ายภาษีนั้น ๆ น้อยที่สุดด้วย

2.1.3.5 หลักอำนาจรายได้ให้แก่รัฐ (Productivity)

เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ในการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ให้เจริญก้าวหน้าเทียบทันกับนานาประเทศ จึงจำเป็นต้องหารายได้ เพื่อนำมาใช้จ่ายให้มากขึ้น ระบบภาษีจึงควรเป็นระบบภาษีที่นำรายได้สูงให้แก่รัฐ จึงควรมีลักษณะดังนี้ เป็นภาษีที่มีฐานภาษีกว้าง คือ ต้องครอบคลุมผู้เสียภาษีจำนวนมาก ขณะเดียวกันฐานภาษีที่ใช้เรียกเก็บแต่ละรายต้องมีขนาดใหญ่ด้วย เป็นภาษีที่มีอัตราภาษีก้าวหน้าเป็นระบบที่เพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ โดยเก็บภาษีในอัตราสูงขึ้นจากรายได้ที่สูงขึ้นตามหลักความเป็นธรรม

2.1.3.6 หลักความยืดหยุ่น (Flexibility)

คือ ระบบภาษีต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นระบบภาษีที่มีโครงสร้างภาษีในอัตราก้าวหน้า และโครงสร้างอัตราตามราคา ซึ่งในยามเศรษฐกิจดีประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และราคาเพิ่มสูงขึ้นอัตราภาษีก็จะสูงขึ้นด้วย และในยามที่เศรษฐกิจตกต่ำและราคาลดน้อยลง อัตราภาษีก็จะต่ำลงด้วย

2.1.3.7 หลักประสิทธิภาพในการบริการ (Efficiency)

หมายถึง ระบบภาษีที่จัดเก็บต้องเป็นระบบที่สามารถบริหารจัดการเก็บได้ผลทางปฏิบัติอย่างเต็มที่ สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างทั่วถึงและเต็มเม็ดเต็มหน่วยตามที่กฎหมายภาษีนั้น ๆ ได้กำหนดไว้

2.1.4 โครงสร้างของภาษี

โครงสร้างของภาษี (Tax Structure) ประกอบด้วยส่วนต่างของภาษี ดังนี้

2.1.4.1 ฐานภาษี (Tax Base) หมายถึง สิ่งที่เป็นมูลเหตุพื้นฐานที่ทำให้บุคคลต้องเสียภาษี หรือสิ่งที่ใช้เป็นฐานในการประเมินภาษี ฐานภาษีที่สำคัญได้แก่

1) ฐานรายได้ รายได้เป็นฐานภาษีที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะรายได้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษีของบุคคล การจัดเก็บภาษีจากรายได้ก็มีทั้งเรียกเก็บจากรายได้ของบุคคลธรรมดาและรายได้ของนิติบุคคลและรายได้จากทรัพย์สิน

2) ฐานการบริโภค คือ ฐานที่นำเอาค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าหรือบริการมาเป็นฐานในการเรียกเก็บภาษี

3) ฐานทรัพย์สิน การใช้ฐานทรัพย์สินในการเรียกเก็บภาษีนियมใช้กันมานานแล้ว เพราะทรัพย์สินเป็นสิ่งวัดความสามารถในการเก็บภาษีได้เป็นอย่างดี ผู้ใดมีทรัพย์สินมากควรเสียภาษีมากตามไปด้วย ภาษีที่ใช้ฐานทรัพย์สินนั้นนิยมเรียกเก็บจากทรัพย์สินที่เป็นทั้งอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์

2.1.4.2 อัตราภาษี หมายถึงอัตราที่เรียกเก็บภาษีจากฐานภาษีเพื่อนำไปคำนวณผลลัพธ์ของจำนวนภาษีที่ต้องจ่าย อัตราภาษีที่นิยมใช้กันแพร่หลายทั่วไปมี 3 ประเภท

1) อัตราคงที่หรืออัตราตามสัดส่วนอัตราภาษีประเภทนี้มีค่าคงที่ตลอดไปไม่ว่าขนาดของฐานภาษีจะเล็กหรือใหญ่ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มของไทย

2) อัตราก้าวหน้าโครงสร้างอัตราภาษีแบบก้าวหน้านั้นอัตราภาษีที่เรียกเก็บจะเพิ่มขึ้นเมื่อฐานภาษีมีขนาดใหญ่ขึ้น เช่น อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย

3) อัตราถอยหลัง อัตราภาษีแบบถอยหลังนี้ อัตราที่เรียกเก็บจะลดลง เมื่อฐานภาษีขนาดใหญ่ขึ้นซึ่งอัตราภาษีแบบถอยหลังนี้ไม่เป็นที่นิยมใช้เพราะไม่สอดคล้องกับความเป็นธรรมทางภาษี และเมื่อฐานภาษีใหญ่ขึ้นกลับทำให้รัฐมีรายได้ลดลง เช่น อัตราภาษีบำรุงท้องที่ของไทย

2.1.4.3 การชำระภาษี

การชำระภาษี โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 วิธี

1) การชำระภาษีโดยการประเมินตนเอง วิธีนี้ผู้เสียภาษีมียหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีพร้อมทั้งคำนวณภาษีที่จะต้องเสีย และต้องชำระภาษีตามจำนวนที่คำนวณได้ภายในกำหนดเวลาและสถานที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เมื่อเจ้าพนักงานตรวจแบบในภายหลัง พบว่าไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน เจ้าหน้าที่จะประเมินภาษีเพิ่มเติมให้ถูกต้องต่อไป⁷

2) การชำระภาษีโดยการประเมินของเจ้าพนักงาน เป็นวิธีที่กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีมียหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการ รายละเอียดต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการคำนวณภาษีต่อเจ้าพนักงาน โดยมีต้องชำระภาษีในตอนนั้น เมื่อเจ้าพนักงานตรวจสอบแล้ว จะทำการประเมินภาษีและแจ้งให้ผู้เสียภาษีทราบ เพื่อนำเงินมาชำระภาษี วิธีนี้ใช้สำหรับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต อากรศุลกากร ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

3) การชำระภาษีโดยหัก ณ ที่จ่าย วิธีนี้นิยมใช้กันทั่วไปสอดคล้องกับหลักภาษีในด้านประสิทธิภาพ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยและจัดเก็บในขณะที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมียเงินที่จะเสียภาษี วิธีนี้กำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้มีหน้าที่ต้องหักภาษีไว้ก่อนจ่ายในอัตราที่กำหนดแล้ว นำส่งรัฐบาลตามสถานที่และเวลาที่กำหนด

⁷ มาตรา 56 ประมวลรัษฎากร.

2.1.4.4 การขจัดข้อโต้แย้งทางภาษี

เมื่อมีปัญหาทางภาษีเกิดขึ้น กฎหมายภาษีได้กำหนดวิธีขจัดข้อโต้แย้งทางภาษีไว้

2 ระดับ คือ

1) การขจัดข้อโต้แย้งต้องเริ่มที่ระดับบริหารก่อนจะนำคดีขึ้นสู่ศาลทันทีเลยไม่ได้ เมื่อผู้เสียภาษีไม่เห็นด้วยกับการประเมินของเจ้าพนักงาน ต้องยื่นอุทธรณ์ต่อผู้มีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ก่อน และถ้ายังไม่พอใจคำวินิจฉัยอุทธรณ์ก็อาจนำคดีขึ้นสู่ศาลได้

2) การขจัดข้อโต้แย้งในระดับศาล ถ้ากฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องยื่นคำอุทธรณ์ในระดับบริหารก่อน ผู้เสียภาษีอาจนำคดีขึ้นสู่ศาลโดยตรงได้ แต่หากกฎหมายกำหนดให้ต้องยื่นอุทธรณ์ก่อนจะนำคดีขึ้นสู่ศาลต่อเมื่อมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ออกมาแล้ว และเป็นกรณีมิได้ต้องห้ามอุทธรณ์ต่อศาลเท่านั้น

2.1.4.5 การบังคับในกฎหมายภาษี

กฎหมายภาษีมักมีการลงโทษและมักมีบทลงโทษทั้งทางแพ่งและอาญา

- 1) โทษทางอาญา ได้แก่ โทษปรับหรือโทษจำคุก หรือทั้งปรับทั้งจำ
- 2) โทษทางแพ่ง ได้แก่ โทษที่มาในรูปแบบเงินเพิ่มและดอกเบี้ย นอกจากนี้หากไม่ชำระภาษีอาจถูกฟ้องยึดทรัพย์ หรือถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลาย

2.1.5 การจำแนกประเภทภาษี

ภาษีมียุ่ด้วยกันมากมายหลายประเภท การจำแนกประเภทภาษีก็นำมาจำแนกตามหลักเกณฑ์และลักษณะที่แตกต่างกันที่สำคัญ ได้แก่

2.1.5.1 การจำแนกประเภทภาษีตามลักษณะทางสังคม ได้แก่

- 1) ภาษีบุคคล คือ จัดเก็บภาษีจากบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล
- 2) ภาษีวัตถุ เป็นภาษีที่มุ่งที่ตัววัตถุที่เป็นฐานภาษีเป็นสำคัญ ภาษีวัตถุมีลักษณะเป็นอิสระจากผู้เสียภาษี จึงไม่ต้องคำนึงถึงสถานะส่วนบุคคลของผู้มีหน้าที่เสียภาษี

2.1.5.2 การจำแนกประเภทภาษีตามลักษณะของฐานภาษี

คือ การจำแนกกำหนดสิ่งที่เป็นภาษีโดยพิจารณาจากสิ่งที่เป็นปัจจัยของความมั่งคั่ง ร่ำรวย ตามแนวทางทางเศรษฐกิจ ได้แก่

- 1) ภาษีฐานเงินได้
- 2) ภาษีฐานทรัพย์สิน
- 3) ภาษีฐานการใช้จ่ายหรือบริโภค

2.1.5.3 การจำแนกประเภทภาษีตามหลักภาระภาษี เป็นการจำแนกประเภทภาษี โดยพิจารณาถึงลักษณะการแบกรับภาระภาษีของผู้เสียภาษีแต่ละประเภท แบ่งออกเป็น

(1) ภาษีทางตรง (Direct Tax) เป็นภาษีประเภทที่ผู้เสียไม่สามารถจะผลักภาระได้ เพราะเป็นภาษีที่เก็บจากฐานรายได้และฐานทรัพย์สินเป็นส่วนมาก

(2) ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) เป็นภาษีที่จัดเก็บจากฐานการใช้จ่ายบริโภค หรือการซื้อขายแลกเปลี่ยน ซึ่งผู้เสียภาษีมีช่องทางหรือโอกาสที่จะผลักภาระภาษีประเภทนี้ได้

2.1.5.4 การจำแนกประเภทภาษี ตามระดับองค์กรบริหารจัดการจัดเก็บ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

(1) ภาษีระดับประเทศ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น

(2) ภาษีท้องถิ่น เช่น ภาษีโรงเรือน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย เป็นต้น

2.2 ลักษณะทั่วไปของกิจการรถแท็กซี่⁸

แท็กซี่ ย่อมาจาก แท็กซี่ แท็กซี่ แท็กซี่ (Taxicab) ผู้ใช้คำนี้คนแรก คือ นายแฮร์รี เอ็น อัลเลน นักธุรกิจชาวนิวยอร์ก ที่นำเขารถแท็กซี่มาจากฝรั่งเศส โดยย่อมาจากคำว่า แท็กซี่มิเตอร์แท็กซี่ (Taximeter cab) cab ย่อมาจากคำว่า cabriolet ซึ่งเป็นรถม้าลากจูงประเภทหนึ่ง คำว่า taxi เป็นรากศัพท์ภาษาละตินในยุคกลางมาจากคำว่า taxa ซึ่งหมายถึงภาษีหรือการคิดเงิน คำว่า meter มาจากรากศัพท์ภาษากรีกว่า metron แปลว่าวัดระยะทาง ก่อนกำเนิดแท็กซี่มีรถม้ารับ-ส่งคนโดยสารทั้งใน ปารีสและลอนดอน ตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา โดยมีราชสำนักของทั้งสองนครเป็นผู้ออกระเบียบควบคุมจำนวนรถ

ศตวรรษที่ 19 มีการปรับปรุงให้รถม้ามีขนาดใหญ่ขึ้นและปรับปรุงด้านความเร็ว และความปลอดภัยแก่ผู้โดยสารมากขึ้น แต่ยังใช้ม้าลากรถอยู่โดยเรียกว่า รถแฮนด์ซ็อม แท็กซี่ (Handsom cabs)

ในศตวรรษนี้ ยานพาหนะที่ใช้พลังงานไฟฟ้าเริ่มแพร่หลายทั้งใน ปารีส ลอนดอน และ นิวยอร์ก

โดยเฉพาะที่ลอนดอน จะเรียกรถรับจ้างดังกล่าวว่า ฮัมมิงเบิร์ด จากเสียงของรถ แต่ผู้ริเริ่มแท็กซี่จริงๆ เป็นชาวเยอรมันชื่อวิลเฮล์ม บรูน (Wilhelm Bruhn) ซึ่งเป็นเจ้าดำเนินการคิดค่าโดยสารแบบแท็กซี่ด้วย ส่วนผู้ที่ผลิตแท็กซี่สมัยใหม่คือ ก๊อตโลบ์ เดมเลอร์ ในปี 1897 เรียกชื่อว่าเดมเลอร์ วิกตอเรีย จากนั้นเริ่มมีบริษัทผลิตแท็กซี่อย่างจริงจังที่เมืองสตูดการ์ดเจ้าของคือนายฟรีดิช ไกรเนอร์

⁸ เข้าถึงได้จาก: <http://www.dit.go.th/taximeter/hworld.htm> [2007, dec, 17].

ปี 1988 เริ่มมีรถแท็กซี่ที่ใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงในกรุงปารีส 4 ปีต่อมาที่กรุงลอนดอน และอีก 4 ปีที่นครนิวยอร์ก สำหรับที่นิวยอร์ก เป็นการนำเข้ามาจากฝรั่งเศสโดยนักธุรกิจ ชื่อ นายแฮร์ เอ็น อัลเลน ซึ่งเป็นผู้ที่ริเริ่มเรียก คำว่า “แท็กซี่” เป็นคนแรก ทั้งยังเป็นคนที่พ่นสีรถแท็กซี่ เป็นสีเหลืองคนแรก หลังจากที่ได้เรียนรู้ว่า สีเหลือง เป็นสีที่มองเห็นได้ชัดเจนที่สุดในระยะไกล ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นสีรถแท็กซี่ที่แพร่หลายในอเมริกา

ต้นศตวรรษที่ 20 แท็กซี่แพร่หลายอย่างรวดเร็วไปทั่วโลก กระทั่งมีการพัฒนาดีวีดูย สื่อสารภายในรถ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความเร็วในการบริการผู้โดยสารดังเช่นในปัจจุบัน

รถแท็กซี่เมืองไทยมีวิวัฒนาการที่น่าสนใจไม่น้อย คุณเทพชู ทับทอง ได้เขียนเล่าไว้ว่า คำว่า “แท็กซี่” เพิ่งจะมาได้ยินเมื่อ 20-30 ปี ที่ผ่านมานี้เอง แต่ก่อนชาวพระนครเรียกรถแท็กซี่ว่า “รถไมล์” เมื่อราว พ.ศ. 2467-2468 พระยาเทพหัสดิน ณ อยุธยา (ผาด) เป็นผู้เริ่มกำหนดแท็กซี่ครั้งแรกในเมืองไทย โดยนำเอารถยนต์ห้อยออสตินขนาดเล็กออกวิ่งรับจ้าง โดยติดป้ายรับจ้างไว้ข้างหน้าข้างหลังของตัวรถซึ่งคนขับรถในสมัยนั้น ส่วนใหญ่เป็นพวกทหารอาสาหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 สำหรับค่าโดยสารคิดเป็นไมล์โดยตกไมล์ละ 15 สตางค์ ซึ่งนับว่าแพงมากเมื่อเทียบราคากับค่าโดยสารในปัจจุบันรถแท็กซี่ในสมัยบุกเบิกใหม่นั้น มีอยู่เพียง 14 คันในปี 2469 แต่ถึงมีจำนวนน้อย ก็ประสบปัญหาการขาดทุน จนต้องเลิกกิจการเนื่องจากมีค่าโดยสารแพง ผู้ใช้บริการยังไม่คุ้นเคยจึงไม่ยอมนั่ง ประกอบกับกรุงเทพฯ ยังมีขนาดเล็กและมีรถรับจ้างอื่นๆ เช่น รถเจ๊กอยู่มาก และราคาถูก

หลังจากเลิกกิจการไปแล้วกรุงเทพฯ ก็ไม่มีรถแท็กซี่อีกเลย จนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2490 มีผู้นำรถยนต์นั่งมาให้บริการในลักษณะรถแท็กซี่ ซึ่งได้รับความนิยมจนมีการจัดตั้งเป็นบริษัทเดินรถแท็กซี่ขึ้นมาใน 3-4 ปี ต่อมาโดยคิดค่าโดยสารกิโลเมตรละ 2 บาท รถที่นำมาบริการในช่วงนั้น เป็นรถยนต์ห้อยเรโนลต์เครื่องทำคันเล็กๆ คุณเทพชู บอกว่าคนกรุงเทพฯ สมัยนั้นเรียกว่าแท็กซี่ว่า “เรโนลต์” ซึ่งเป็นจุดเริ่มความสำเร็จของการเดินรถแท็กซี่เพราะเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

เนื่องจากยังมีรถจำนวนน้อย คนนิยมนั่งสะดวกรวดเร็วกว่ารถจักรยานสามล้อถีบ ซึ่งมีชุกชุมในยุคนั้น ด้วยเหตุนี้ทำให้อาชีพขับรถแท็กซี่เป็นที่ฮือฮา มีผู้นำรถเก่งไปทำเป็นรถแท็กซี่กันมาก จนระบาดไปต่างจังหวัด จนต้องมีการควบคุมกำหนดจำนวนรถมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับรถที่นำมาเป็นรถแท็กซี่นั้น หลังจากเรโนลต์เริ่มเสื่อมสภาพไปตามอายุการใช้งานแล้ว ได้มีการนำรถออสตินแวนสองประตูสีเทามาใช้แทน ต่อมาเปลี่ยนเป็นรถดัทสันบลูบิค หรือรถเก๋งฮิโน่เครื่องทำตามกำลังทรัพย์ของแต่ละบริษัทจนกระทั่งเป็นรถโตโยต้า รดแลนเซอร์แฮมป์เนื่องจากรถแท็กซี่นั้น บุคคลธรรมดาอาจเป็นเจ้าของได้ บางครั้งจึงอาจพบเห็นรถแท็กซี่ที่ใช้รถฮอนด้าหรือรถเปอร์โยต์

นำมาเป็นรถแท็กซี่ด้วย สำหรับรถแท็กซี่ในเมืองไทยในปัจจุบันเป็นรถปรับอากาศ ตัดมิเตอร์ และมีวิทยุสื่อสาร⁹

2.2.1 ลักษณะทั่วไปของกิจการรถแท็กซี่ในประเทศไทย

ลักษณะทั่วไปของกิจการรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร กิจการรถแท็กซี่ในสมัยก่อนใช้เงิน โบนัสแท็กซี่เสรี และในสมัยใช้เงิน โบนัสแท็กซี่เสรีแล้ว จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งลักษณะที่เหมือนกันไม่ว่าจะเป็นในยุคสมัยไหนของกิจการรถแท็กซี่ก็อยู่ในด้านการเป็นเจ้าของในตัวรถแท็กซี่ส่วนใหญ่เจ้าของรถแท็กซี่จะไม่ได้เป็นผู้ที่มีอาชีพขับรถแท็กซี่แต่จะมีรถแท็กซี่เพื่อปล่อยให้กับบุคคลที่มีความต้องการจะขับรถแท็กซี่มาเช่าไปขับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงก่อนมีการใช้เงิน โบนัสแท็กซี่เสรีจะเป็นในลักษณะนี้ทั้งหมดก็ว่าได้ จนเมื่อมีการออกนโยบายเปิดเสรีธุรกิจรถแท็กซี่ที่ยกเลิกการจำกัดจำนวนป้ายทะเบียนรถแท็กซี่ซึ่งเอื้อให้ผู้เข้าประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่มีโอกาสที่จะสามารถเป็นเจ้าของรถแท็กซี่เองได้ง่ายขึ้น เพราะไม่จำเป็นที่จะต้องมียกเงินลงทุนเป็นจำนวนมากที่จะไปหาซื้อป้ายทะเบียนรถแท็กซี่มีรถเป็นของตนเองไม่ต้องไปเช่ารถขับเหมือนแต่ก่อนมากขึ้น โดยดำเนินการขอจดทะเบียนเป็นรถแท็กซี่ส่วนบุคคล แต่อย่างไรก็ตามลักษณะของกิจการรถแท็กซี่ด้านนี้ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงทำได้นัก เพราะ โดยลักษณะของผู้ที่ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อย จึงทำให้ไม่มีความสามารถในการจัดการและวางแผนในการประกอบอาชีพได้มากนักและนอกจากนั้นยังมีเงินที่จะนำมาลงทุนไม่มากพอที่จะหาซื้อรถยนต์ไปจดทะเบียนเป็นรถแท็กซี่ ประกอบกับแหล่งเงินทุนที่จะไปกู้ยืมมาเพื่อไปซื้อรถไม่ยอมที่จะปล่อยกู้ให้กับบุคคลกลุ่มดังกล่าว เพราะไม่มั่นใจว่าบุคคลกลุ่มดังกล่าวจะสามารถหาเงินมาผ่อนชำระหนี้แก่ต้นได้ ดังนั้นจึงทำให้ลักษณะของกิจการรถแท็กซี่ยังคงเป็นไปในรูปแบบของการที่ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่จะต้องไปเช่ารถกับอยู่แท็กซี่เพื่อนำรถแท็กซี่ไปขับให้บริการ แล้วก็นำรายได้มาจ่ายค่าเช่าให้แก่เจ้าของอยู่ในอัตราที่ตกลงกันไว้

ความคล้ายคลึงกันอีกประการคือในด้านการออกรถที่จะมีการแบ่งเป็น 2 ช่วงในแต่ละวัน ซึ่งจะเรียกกันว่า“กะ”โดยจะแบ่งเป็นกะกลางวันหรือกะเช้ากับกะกลางคืนหรือกะเย็นและในแต่ละกะจะมีระยะเวลาประมาณ 12 ชั่วโมง ที่จะให้ผู้ขับรถแท็กซี่ออกกรวิ่งให้บริการส่วนผู้ขับจะขับกี่ชั่วโมงก็แล้วแต่ผู้ขับจะตัดสินใจ โดยในแต่ละกะจะมีคนขับรถแท็กซี่รับผิดชอบอยู่กะละ 1 คน โดยจะมีการแบ่งประเภทคนขับรถแท็กซี่ได้ 2 ประเภท คือ “คนขับประจำ” หมายถึงคนขับรถแท็กซี่ที่ขับอยู่กับผู้รถแท็กซี่ซึ่งได้รับความไว้วางใจจากเจ้าของรถให้มีรถแท็กซี่ขับเป็นประจำ โดยไม่ต้องกังวลว่าจะไม่มีรถให้ขับ และถ้าไม่มาขับเจ้าของรถจะปล่อยรถให้แก่คนขับอีกประเภท ที่เรียกกันว่า

⁹ เข้าถึง ได้จาก:<http://www.dit.go.th/taximeter/hworld.htm>[2007,dec,17].

“อะไหล่” ซึ่งหมายถึงคนขับรถแท็กซี่ที่อาจจะเริ่มขับแท็กซี่มาไม่นานหรือขับมานานแล้วแต่ยังไม่ได้รับความไว้วางใจจากเจ้าของรถให้เป็นคนขับประจำ โดยคนขับที่เป็นอะไหล่จะมีโอกาสได้ออกรถก็ต่อเมื่อคนขับประจำไม่ได้ออกรถ

ส่วนลักษณะที่แตกต่างกันของกิจการรถแท็กซี่ระหว่างช่วงที่ยังไม่ได้ใช้นโยบายแท็กซี่กับช่วงที่ใช้นโยบายแท็กซี่เสรีแล้ว มีอยู่หลายประการการไม่ว่าจะในด้านสถานะของผู้ประกอบการกิจการแท็กซี่หรือเจ้าของรถในด้านหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลรถแท็กซี่ในด้านลักษณะและประเภทรถแท็กซี่และในด้านรูปแบบการให้บริการรถแท็กซี่ที่มีวิธีการเรียกใช้บริการหลายวิธีกว่าแต่ก่อน

ในด้านสถานะของผู้ประกอบการกิจการรถแท็กซี่หรือเจ้าของรถในช่วงที่ยังไม่ได้เปิดเสรีจะไม่มีข้อกำหนดว่าผู้ประกอบการจะต้องมีสถานะอย่างไร ดังนั้นเมื่อบุคคลใดต้องการจะประกอบกิจการรถแท็กซี่ก็เพียงแต่จะหาซื้อป้ายทะเบียน และนำรถไปจดทะเบียนเป็นรถแท็กซี่กับหน่วยงานที่กำกับดูแลก็เพียงพอแล้วที่จะเป็นผู้ประกอบการกิจการรถแท็กซี่ แต่มาในช่วงที่ใช้นโยบายแท็กซี่เสรี ทางภาครัฐได้ออกนโยบายมาบังคับให้ผู้ประกอบการกิจการแท็กซี่จะต้องมีสถานะเป็นนิติบุคคลไม่ว่าจะเป็นบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือสหกรณ์จำกัด ด้วยเหตุผลที่ต้องการให้ผู้ประกอบการกิจการรถแท็กซี่ มีระบบการจัดการในมาตรฐานที่เท่าเทียมกันและง่ายต่อการกำกับดูแลเพราะจะสามารถทราบว่ามีผู้ประกอบการกี่รายในตลาดและมีสำนักงานที่ใดบ้าง และสาเหตุสำคัญอีกประการที่มีการออกนโยบายดังกล่าวก็เพื่อให้ผู้มีอาชีพขับรถแท็กซี่เกิดการรวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์ โดยให้ดูแลและบริหารงานกันเองของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ เพื่อที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ให้ดีขึ้น เพราะสามารถที่จะมีรถแท็กซี่เป็นของตนเองไม่ต้องไปเช่ากับรถแท็กซี่ทำให้มีรายได้มากขึ้น แต่ปรากฏว่าความเป็นจริงไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายดังกล่าว อันเนื่องจากลักษณะของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ได้กล่าวข้างต้นว่ามีการศึกษาน้อยและมีเงินทุนในการลงทุนต่ำ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับผู้ประกอบการรายเดิมที่มีประสบการณ์และเงินทุนมากกว่าและเห็นช่องทางจากนโยบายได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มผู้ประกอบการอาชีพขับรถแท็กซี่ ทำให้สถานภาพของนิติบุคคลของผู้ประกอบการรายเดิมที่มีความมั่นคงและน่าเชื่อถือมากกว่าจึงส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ไม่เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมารวมกลุ่มกันเพราะสามารถที่จะหารถเช่าขับได้อยู่แล้วและไม่มั่นใจว่าการรวมกลุ่มกันจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพราะฉะนั้นในด้านสถานะของผู้ประกอบการกิจการรถแท็กซี่ที่แตกต่างกันระหว่างช่วงใช้นโยบายแท็กซี่เสรีกับไม่ใช้นโยบายแท็กซี่เสรี จึงแตกต่างกันเพียงสถานภาพของตัวองค์กรแต่ผู้ที่ประกอบการในองค์กรยังเป็นคนกลุ่มเดิม

ส่วนด้านหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการแท็กซี่ ในสมัยเริ่มแรก หน่วยงานที่รับผิดชอบได้แก่ กรมตำรวจ โดยจะดูแลงานด้านทะเบียนรถทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น การจดทะเบียนรถยนต์เป็นรถแท็กซี่ การขอต่อทะเบียนรถประจำปี และการออกทะเบียนรถยนต์และนอกนั้นยังจะดูแลงานด้านใบอนุญาตขับรถตามพระราชบัญญัติรถยนต์และล้อเลื่อน พ.ศ. 2522 ดังนั้นผู้ที่จะสามารถประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ได้ จะต้องไปติดต่อขอสอบใบอนุญาตขับรถรับจ้างกับกรมตำรวจก่อน เพื่อกรมตำรวจจะได้ทำการทดสอบความสามารถในการขับขี่และสภาพร่างกายของผู้ขออนุญาตว่าเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพขับรถรับจ้างได้หรือไม่ และยังสามารถมีข้อมูลของผู้ประกอบอาชีพขับรถรับจ้างไว้เป็นฐานข้อมูลเอาไว้เพื่อใช้ในการติดต่อและเป็นสถิติที่จะได้ทราบว่าในขณะนั้น ๆ มีผู้ประกอบอาชีพขับรถรับจ้างอยู่เท่าใด แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 กรมตำรวจได้ทำการโอนงานด้านทะเบียนและใบอนุญาตขับรถรับจ้างตามพระราชบัญญัติรถยนต์และล้อเลื่อน พ.ศ. 2522 ไปให้แก่กรมการขนส่งทางบกดำเนินการแทนด้วยเห็นว่าลักษณะงานในการกำกับดูแลกิจการรถแท็กซี่นั้นสอดคล้องกับความรับผิดชอบของกรมการขนส่ง ดังนั้นการโอนงานด้านทะเบียนรถและใบอนุญาตให้แก่กรมการขนส่งทางบกจึงน่าจะส่งผลให้ลักษณะการปฏิบัติงานสะดวกและรวดเร็วมากขึ้นและมีความเหมาะสมมากกว่าการกำกับดูแลโดยกรมตำรวจ จนกระทั่งมาถึงปัจจุบัน หน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลกิจการรถแท็กซี่ก็ยังคงเป็นกรมการขนส่งทางบกเช่นเดิม โดยจะอยู่ในการดูแลของฝ่ายรถรับจ้างและรถบริการ

ด้านลักษณะและคุณสมบัติของรถแท็กซี่ ในสมัยเริ่มแรกจะไม่มีข้อกำหนดลักษณะของรถแท็กซี่เอาไว้แล้ว ทั้งในเรื่องขนาดของรถยนต์ อายุการใช้งานของรถยนต์ที่นำมาจดทะเบียนเป็นรถแท็กซี่ว่าจะต้องไม่เกินกี่ปี และในด้านคุณสมบัติว่าจะต้องมีการทำประกันภัยรถยนต์หรือไม่ นอกจากนั้นยังไม่มีข้อกำหนดว่าจะต้องมีการนำรถไปตรวจสภาพทุก ๆ กี่ปี และเรื่องกำหนดอายุการใช้งานของรถแท็กซี่เอาไว้ ดังนั้นผู้ที่มีความประสงค์จะประกอบกิจการรถแท็กซี่จึงสามารถที่จะนำรถยนต์ที่มีลักษณะและคุณสมบัติอย่างไรก็ได้ไปจดทะเบียนเป็นรถแท็กซี่แต่ต่อมาทางภาครัฐเห็นถึงความสำคัญของการกำหนดลักษณะและคุณสมบัติของรถที่จะนำมาจดทะเบียนเป็นรถแท็กซี่เพื่อที่จะกำหนดเป็นมาตรฐานเดียวกัน สำหรับผู้ประกอบกิจการรถแท็กซี่ซึ่งจะก่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ตัวผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ และตัวผู้โดยสารอันเนื่องมาจากในช่วงที่ไม่ได้มีการกำหนดลักษณะและคุณสมบัติของรถแท็กซี่นั้น สภาพของรถแท็กซี่ที่วิ่งให้บริการนั้นมีคุณภาพไม่เหมาะสมที่จะออกวิ่งให้บริการ ทั้งความเก่าของตัวรถที่มีอายุการใช้งานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี และยังไม่มีการทำประกันภัยรถยนต์อีกด้วย ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดความไม่แน่ใจว่าในคุณภาพการให้บริการของรถแท็กซี่ขึ้นมาจนในช่วงแรก ทางภาครัฐได้ออกประกาศขอความร่วมมือจากประชาชน ไม่ใช้บริการรถแท็กซี่ที่มีสภาพไม่ปลอดภัยในการใช้บริการเพื่อที่จะเป็นการกดดันให้ผู้ประกอบการดำเนินการเปลี่ยนรถที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่ดีกว่ามาจดทะเบียนเป็นรถแท็กซี่

แทนรถแท็กซี่ที่มีอายุการใช้งานมากเกินไป ซึ่งประกาศขอความร่วมมือดังกล่าวถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเห็นความสำคัญของการกำหนดลักษณะและคุณสมบัติของรถแท็กซี่ขึ้นมา จนกระทั่งในช่วงที่จะมีการเปลี่ยนแปลงมาใช้นโยบายแท็กซี่เสรี ทางภาครัฐจึงเห็นสมควรที่จะใช้โอกาสนี้กำหนดลักษณะและคุณสมบัติของ รถแท็กซี่ขึ้นมา เพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบ โดยในช่วงแรกจะมีการกำหนดเงื่อนไขให้รถที่จะนำมาจดทะเบียนเป็นรถแท็กซี่จะต้องเป็นรถใหม่ ที่มีขนาดเครื่องยนต์ไม่ต่ำกว่า 1,500 ซีซี หรือมีอายุการใช้งานไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันที่จดทะเบียนครั้งแรกหรือว่างมาไม่เกิน 20,000 กิโลเมตรและจะต้องมีการทำประกันภัยบุคคลที่สามด้วย นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงมาใช้มาตรมิเตอร์ในการคิดค่าโดยสารแทนการตกลงกันเองระหว่างคนขับกับผู้โดยสาร และยังมีการกำหนดให้ต้องนำรถมาตรวจสภาพพร้อมกับมิเตอร์ทุก 6 เดือนหรือปีละ 2 ครั้งและมีอายุการใช้งานได้ไม่เกิน 7 ปีแต่ต่อมาคุณสมบัติและลักษณะบางประการ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเหมาะสมตามยุคสมัยอย่างเช่นในคุณสมบัติอายุการใช้งาน ได้มีการขยายออกไปเป็น 9 ปีและ 12 ปีตามลำดับเพราะในช่วงนั้นเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นจึงเห็นสมควรขยายอายุการใช้งานออกไป มิฉะนั้นแล้วผู้ประกอบการอาจจะไม่มีเงินลงทุนมากพอที่จะหารถใหม่มาจดทะเบียน และอาจจะส่งผลให้เกิดภาวะรถแท็กซี่ขาดตลาดได้ นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างในการกำหนดประเภทของรถแท็กซี่อีกด้วย ซึ่งในช่วงก่อนใช้นโยบายแท็กซี่เสรีจะไม่มีแบ่งประเภทของรถแท็กซี่ แต่อย่างใดว่าเป็นรถแท็กซี่ส่วนบุคคลหรือของนิติบุคคล แต่จะมีการแบ่งประเภทของป้ายทะเบียนประเภท 1ท กับ 2ท ซึ่งการแบ่งดังกล่าวไม่ได้แบ่งจากประเภทของรถแท็กซี่ แต่เป็นการแบ่งประเภทจากป้ายทะเบียน เพื่อให้ทราบถึงจำนวนป้ายทะเบียนที่เพิ่มขึ้นมาจากป้ายทะเบียน 1ท แต่ในช่วงที่ใช้นโยบายแท็กซี่เสรีแล้วนั้น จะมีการแบ่งประเภทของรถแท็กซี่อย่างชัดเจนเป็นรถแท็กซี่ส่วนบุคคลและรถแท็กซี่นิติบุคคล โดยรถแท็กซี่ส่วนบุคคลจะมีสีเหมือนกันหมดคือเขียวและเหลือง ซึ่งจะเป็นรถแท็กซี่ที่ขอลงทะเบียนโดยบุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนส่วนรถแท็กซี่นิติบุคคลจะมีสีตามที่กรมการขนส่งทางบกเห็นชอบตามการเสนอของนิติบุคคล โดยรถแท็กซี่นิติบุคคลจะเป็นรถแท็กซี่ที่ขอลงทะเบียนจากห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด บริษัทจำกัด และสหกรณ์จะเห็นได้ว่าในช่วงใช้นโยบายแท็กซี่เสรีแล้วจะมีการกำหนดลักษณะคุณสมบัติและประเภทละเอียดกว่าในช่วงไม่ได้ใช้นโยบายแท็กซี่เสรี

ลักษณะของกิจการรถแท็กซี่ที่ต่างกันของช่วงไม่ใช้นโยบายแท็กซี่เสรีและใช้นโยบายแท็กซี่เสรีอีกประการ คือการกำหนดจำนวนรถแท็กซี่ในตลาด โดยในช่วงที่ยังไม่มีการเปิดเสรีจะมีการจำกัดจำนวนของรถแท็กซี่จากภาครัฐเป็นจำนวนที่แน่นอนตายตัว จนกระทั่งได้เกิดวิกฤติการณ์ป้ายทะเบียนขาดแคลนและรถแท็กซี่ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ทางภาครัฐจึง

เห็นสมควรที่จะมีการเปิดเสรีรถแท็กซี่ โดยไม่มีการจำกัดจำนวนรถแท็กซี่อีกต่อไป แต่จะปล่อยให้ เป็นไปตามกลไกตลาดที่จะกำหนดจำนวนที่เหมาะสมของแท็กซี่เอง

ด้านรูปแบบการให้บริการมีความแตกต่างเป็นอย่างมาก เพราะในช่วงเริ่มแรกจนกระทั่ง มาถึงช่วงก่อนเริ่มใช้นโยบายแท็กซี่เสรีรูปแบบการให้บริการรถแท็กซี่ จะ เป็นไปในรูปแบบรถแท็กซี่ ออกวิ่งตามท้องถนนหรือจอดรอให้ผู้โดยสารเรียกใช้บริการ ส่วนการคิดค่าโดยสารเกิดจากการตกลงกันเป็นที่พอใจทั้ง 2 ฝ่าย แต่พอมาถึงช่วงเริ่มใช้นโยบายแท็กซี่เสรีเริ่มที่จะมีการเปลี่ยนแปลง รูปแบบการให้บริการในเรื่องการคิดค่าบริการ โดยเปลี่ยนมาใช้มิเตอร์แทนการตกลงกันเอง ซึ่งมิเตอร์จะมีอัตราค่าโดยสารตามที่ภาครัฐกำหนดมาให้ เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด สาเหตุที่ เปลี่ยนมาใช้มิเตอร์เป็นเพราะต้องการสร้างอัตราค่าโดยสารที่เป็นธรรมแก่ผู้ใช้บริการรถแท็กซี่ ไม่ให้คนขับแท็กซี่คิดค่าโดยสารแพงเกินความเป็นจริงไปได้ ดังนั้นภาครัฐจึงได้กำหนดให้รถ แท็กซี่ทุกคันจะต้องติดมิเตอร์ มิฉะนั้นจะไม่รับจดทะเบียนเป็นรถแท็กซี่ให้แก่ผู้จดทะเบียน เพราะถือว่าเป็นลักษณะสำคัญที่รถแท็กซี่ทุกคันจะต้องมีและต่อมาได้มีการกำหนดลักษณะเพิ่มเติม อีกประการคือรถแท็กซี่ที่จดทะเบียนใหม่ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 จะต้องติดตั้งวิทยุ สื่อสาร ส่วนรถแท็กซี่ที่จดทะเบียนก่อนวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 อนุโลมให้ไม่ต้องติดก็ได้ จากการกำหนดลักษณะดังกล่าวส่งผลให้เกิดการตั้งศูนย์วิทยุขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานสื่อกลางในการ ใช้วิทยุสื่อสารของรถแท็กซี่ ซึ่งปัจจุบันนี้ศูนย์วิทยุที่เปิดดำเนินการทั้งในรูปสหกรณ์และบริษัท รวมมากกว่า 11 รายการ ดังนั้นรูปแบบของการให้บริการของรถแท็กซี่ก็มีความขึ้นกว่าแต่ก่อนเพราะ รถแท็กซี่ไม่จำเป็นต้องออกวิ่งหาผู้โดยสารเสมอไปแต่อาจจะจอดรอแล้วเมื่อมีผู้โดยสารติดต่อ ผ่านทางศูนย์วิทยุสื่อสารต้นสังกัดของตน ทางศูนย์วิทยุก็จะแจ้งมาทางวิทยุสื่อสารว่าขณะนี้ มี ผู้โดยสารอยู่ ณ จุดไหนต้องการใช้บริการไปยังจุดไหนแล้วถ้าคนขับแท็กซี่คนใดต้องการไปรับ ผู้โดยสารคนดังกล่าวก็จะใช้วิทยุสื่อสารติดต่อกลับไปยังศูนย์วิทยุว่าตนจะไปรับผู้โดยสารคน ดังกล่าวเอง โดยผู้โดยสารจะต้องเสียค่าบริการเพิ่มจากเดิม 20 บาท

2.2.1.1 การนำรถมาจดทะเบียน รถต้องมีลักษณะดังนี้

ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 26 (พ.ศ.2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 รถยนต์รับจ้าง (แท็กซี่) รถต้องมีลักษณะดังนี้

1) ลักษณะรถที่นำมาจดทะเบียนต้องเป็นรถยนต์นั่งสองตอน มีประตูไม่ต่ำกว่า สี่ประตูขนาดกว้างไม่เกิน 2.50 เมตรยาวไม่เกิน 6 เมตร เครื่องยนต์ต้องมีความจุระบอบสูบรวมกัน ตั้งแต่ 1,500 ลูกบาศก์เซนติเมตรขึ้นไปและต้องเป็นรถใหม่ หรือมีอายุการใช้งานไม่เกิน 2 ปีนับแต่ วันที่จดทะเบียนครั้งแรกและใช้งานมาแล้วเป็นระยะทางไม่เกิน 20,000 กิโลเมตร

- 2) รถแท็กซี่ส่วนบุคคล สีรถจัดให้ตัวรถมีสีเขียวและเหลือง โดยสีเขียวให้เริ่มตั้งแต่ด้านล่างของตัวถังที่ปิด - เปิดประตูเป็นแนวขนานกับพื้นตลอดรอบตัวรถ และสีเหลืองให้เริ่มถัดจากสีเขียวขึ้นไปจนถึงด้านบนหลังการถ
- 3) รถแท็กซี่นิติบุคคล สีรถ จัดให้ตัวรถมีสีแดงและสีฟ้า โดยสีแดงให้เริ่มตั้งแต่ด้านล่างสุดของตัวถังจนถึงที่ปิด - เปิดประตูเป็นแนวขนานกับพื้นตลอดรอบตัวรถ และสีฟ้าให้เริ่มถัดจากสีแดงขึ้นไปจนถึงด้านบนหลังการถ กรณีนิติบุคคลที่มีรถตั้งแต่ 1,000 คันขึ้นไป ประสงค์จะใช้สีรถเฉพาะของตนเอง ให้ยื่นขอความเห็นชอบในสีอื่นได้ ทั้งนี้ตามเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนด
- 4) ติดตั้งมาตรค่าโดยสาร ตามแบบหรือชนิดที่ได้รับความเห็นชอบจากกรมการขนส่งทางบกไว้ด้านซ้ายของผู้ขับรถ
- 5) โป๊ะไฟบนหลังคาจัดให้มีเครื่องหมายเป็นอักษรโรมันว่า "TAXI-METER" อยู่ในกรอบขนาดไม่น้อยกว่า 60 x 15 เซนติเมตรติดตั้งไว้บนหลังคาให้เห็นชัดเจนจากด้านหน้ารถ โดยตัวอักษรดังกล่าวมีขนาดสูงไม่น้อยกว่า 7 เซนติเมตรกว้างไม่น้อยกว่า 1.20 เซนติเมตรและให้มีแสงไฟพร้อมด้วยกรอบที่บังคับแสงให้เห็นเครื่องหมายได้ชัดเจนในเวลากลางวัน
- 6) จัดให้มีเครื่องหมายอักษร "แท็กซี่ส่วนบุคคล" อักษร "กทม" หมายเลขทะเบียนรถให้ปรากฏที่ประตูหน้าด้านนอกทั้งสองข้าง โดยตัวอักษรดังกล่าวมีขนาดไม่น้อยกว่า 7.30 เซนติเมตร กว้างไม่น้อยกว่า 1.30 เซนติเมตร โดยใช้สีขาวเป็นสีเครื่องหมาย
- 7) จัดให้มีเครื่องหมายอักษรว่า "ว่าง" เมื่อไม่มีผู้โดยสาร โดยติดตั้งไว้ด้านซ้ายของคนขับรถ ซึ่งสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากภายนอกทั้งเวลากลางวันและกลางคืน
- 8) จัดให้มีการประกันภัยความเสียหายแก่บุคคลที่สาม อันเกิดจากการใช้รถยนต์รับจ้างแต่ละคัน กรณีความเสียหายต่อชีวิตและร่างกายในวงเงินไม่ต่ำกว่า 25,000 บาท สำหรับการชดใช้ค่าเสียหายต่อหนึ่งคนในแต่ละครั้ง และความเสียหายต่อทรัพย์สินในวงเงินไม่ต่ำกว่า 100,000 บาท สำหรับการชดใช้ค่าเสียหายในแต่ละครั้ง
- 9) จัดให้มีที่หรือกรอบสำหรับติดบัตรประจำตัวผู้ขับรถไว้ด้านหน้ารถ ในลักษณะที่ผู้โดยสารสามารถมองเห็นได้ชัดเจน
- 10) จัดให้มีเครื่องหมาย "งครับจ้าง" ที่มีพื้นสีขาวกรอบสีแดงขนาดไม่น้อยกว่า 10x22 เซนติเมตร เส้นกรอบหนา 0.5 เซนติเมตร ตัวอักษรคำว่า "งครับจ้าง" ให้มีสีแดงขนาดความสูงไม่น้อยกว่า 5 เซนติเมตร เส้นตัวอักษรหนาไม่น้อยกว่า 0.5 เซนติเมตร
- 11) จัดให้มีเครื่องหมายเป็น "เลขทะเบียนรถ" พื้นเป็นสีเหลือง หมายเลขทะเบียนและกรอบเป็นสีดำมีลักษณะและขนาดตามที่กำหนดไว้ที่แผงหน้าปัดและที่แนวกึ่งกลางประตูรถด้านในได้ขอบกระจกประตูทั้งสองบานให้ผู้โดยสารสามารถมองเห็นได้ชัดเจน

12) ติดตั้งวิทยุสื่อสารที่ได้รับอนุญาตจากกรมไปรษณีย์โทรเลขในระบบ SIMPLEX-2-FREQUENCIES (ปัจจุบันไม่บังคับ)

2.2.1.2 การยื่นคำขอตระเบียน

- 1) รถแท็กซี่สามารถยื่นคำขอตระเบียนได้ที่กรมการขนส่งทางบก และสำนักงานขนส่งจังหวัดทุกจังหวัด
- 2) รถยนต์รับจ้างที่จดทะเบียนในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถใช้เดินรถได้ในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตจังหวัดอื่นทุกจังหวัด

2.2.1.3 การตรวจสภาพรถแท็กซี่

- 1) เจ้าของรถแท็กซี่มีหน้าที่ต้องนำรถเข้าตรวจสภาพปีละ 2 ครั้ง สำหรับรถที่มีอายุไม่เกิน 7 ปี
- 2) สำหรับรถที่มีอายุเกิน 7 ปี แต่ไม่เกิน 12 ปีต้องนำรถเข้าตรวจสภาพปีละ 3 ครั้ง รอบตรวจสภาพครั้งแรกได้แก่วันครบรอบชำระภาษีประจำปี ส่วนรอบต่อไปดูได้จากสติ๊กเกอร์ที่ติดหน้ารถ เจ้าของรถสามารถดำเนินการตรวจล่วงหน้าก่อนวันที่ดังกล่าวได้ไม่เกิน 1 เดือน การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว ต้องเปรียบเทียบปรับ 1,000 บาทต่อรอบที่ต้องนำรถเข้าตรวจสภาพ

3) การเปลี่ยนมิเตอร์

การเปลี่ยนมิเตอร์ ต้องติดต่อขอซื้อจากบริษัทผู้จำหน่ายที่กรมการขนส่งทางบก รับรองหลักฐานที่ใช้ มีดังนี้

- (1) ใบคู่มือจดทะเบียนรถ
- (2) ใบรับรองของบริษัทผู้จำหน่ายมิเตอร์
- (3) ใบรับรองการชำรุดของมิเตอร์จากบริษัทผู้จำหน่ายมิเตอร์
- (4) สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

2.2.2 กิจการรถแท็กซี่ในประเทศไทย

2.2.2.1 กรณีเป็นรถแท็กซี่ประเภทบุคคล ป้ายทะเบียนรถเป็นหมวด มก มข มค มง มจ ผู้เป็นเจ้าของรถแท็กซี่ส่วนบุคคล มีรายได้จากการให้บริการรับส่งผู้โดยสารไปยังจุดหมายปลายทางตามที่ผู้ว่าจ้างแต่ละรายกำหนด โดยจะกำหนดเรียกเก็บเงินค่าบริการจากผู้ว่าจ้างตามระยะทางและเวลาที่ให้บริการเป็นจำนวนเงินที่ปรากฏในมิเตอร์ที่ติดตั้งไว้ซึ่งเข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8) แห่งประมวลรัษฎากร (การให้บริการขนส่งในราชอาณาจักร)

2.2.2.2 กรณีเป็นรถแท็กซี่ประเภทนิติบุคคล ที่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัท จำกัด ป้ายทะเบียนรถเป็นหมวด ทล ทต ทท ทธ ทน ทพ ฯลฯ สามารถจดทะเบียนได้เกินกว่า 1 คัน สำหรับรูปแบบของนิติบุคคลที่สามารถยื่นจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบกิจการรถแท็กซี่ตามกฎหมายกำหนดเอาไว้ว่ามีอยู่ด้วยกัน 6 ประเภท ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด สหกรณ์และองค์กรของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรของรัฐบาลหรือตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นๆ ซึ่งรูปแบบของนิติบุคคลที่ได้รับความนิยมจากผู้ประกอบกิจการรถแท็กซี่มีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภทคือ ห้างหุ้นส่วน จำกัด บริษัทจำกัดและสหกรณ์ โดยแต่ละประเภทมีรายละเอียดของความหมายวิธีการจัดตั้ง การขึ้นของจดทะเบียนและการกำกับดูแลตรวจสอบตามกฎหมายที่แตกต่างกัน

2.2.3 กิจการรถแท็กซี่ ในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด

ห้างหุ้นส่วน โดยทั่วไป คือ การประกอบกิจการโดยหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วน จำพวกเดียว คือ หุ้นส่วน จำพวกไม่จำกัดความรับผิด โดยผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ ทั้งปวงของห้างหุ้นส่วน โดยไม่จำกัดจำนวน และในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเองจะตกลงให้มี ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนเป็นผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนก็ได้ แต่สำหรับ ห้างหุ้นส่วนจำกัดคือห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วน 2 จำพวก ดังนี้คือ

1. หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ได้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งรับผิดชอบในบรรดาหนี้สินทั้งปวงของห้างหุ้นส่วน โดยไม่จำกัดจำนวน และหุ้นส่วนจำพวกนี้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างได้

2. หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งรับผิดชอบจำกัดเพียงจำนวนเงินที่ตนรับว่าจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนเท่านั้น และเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างไม่ได้

ซึ่งการลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้ง 2 ประเภทนี้ก็มีความแตกต่างกัน โดยหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดสามารถลงหุ้นได้ทั้ง เงินสด ทรัพย์สินและแรงงาน แต่สำหรับหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบนั้น ถูกจำกัดให้ลงหุ้นได้เฉพาะเงินสด และทรัพย์สินเท่านั้น จะลงหุ้นด้วยแรงงานไม่ได้ และนอกจากนั้นยังมีผลในการเลือกที่จะให้หุ้นส่วนคนใดเป็นผู้จัดการอีกด้วย โดยในการแต่งตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนนั้น จะต้องตั้งเลือกหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

2.2.3.1 การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด

การจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดและห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ผู้ประสงค์จะขอจดทะเบียนต้องเตรียมข้อมูลดังต่อไปนี้ เพื่อกำหนดในคำขอและเอกสารประกอบการจดทะเบียนซึ่งประกอบไปด้วย

1. ชื่อของห้างหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้จัดการต้องยื่นขอตรวจและจองชื่อห้างด้วยแบบจองชื่อนิติบุคคลเสียก่อนว่า ชื่อที่ใช้ นั้นจะเหมือนคล้ายกับชื่อที่คนอื่น ได้จดทะเบียนไว้ก่อนหรือไม่ และต้องไม่ขัดกับกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ชื่อที่ใช้จะต้องเป็นภาษาไทยจะใช้ภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ และเมื่อได้ชื่อแล้วจะต้องยื่นขอจดทะเบียนตั้งห้างหุ้นส่วนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีคำสั่งอนุญาตให้ใช้ชื่อได้

2. วัตถุประสงค์ของห้าง

3. ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขา (ถ้ามี)

4. ชื่อ ที่อยู่ อายุ สัญชาติ และสิ่งที่นำมาลงหุ้นของ หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดแต่ละคน

5. ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ

6. ข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการ (ถ้ามี)

7. ดวงตราสำคัญของห้างหุ้นส่วน

การลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนตั้งห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน จะต้องลงลายมือชื่อด้วยตนเอง โดยเฉพาะหุ้นส่วนผู้จัดการจะต้องลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียนพร้อมแสดงบัตรประจำตัว หรือลงลายมือชื่อต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในท้องถิ่นที่ลงลายมือชื่อภูมิลำเนา หรือสามัญสมาชิก หรือสมาชิกวิสามัญ แห่งเนติบัณฑิตยสภาก็ได้ โดยการจดทะเบียนจะแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. จัดทำคำขอจดทะเบียนตั้งห้างหุ้นส่วนและเอกสารประกอบการจดทะเบียนยื่นต่อนายทะเบียนเพื่อให้ตรวจพิจารณา

2. แก้ไขข้อบกพร่องในคำขอตามคำสั่งของนายทะเบียนให้ถูกต้องครบถ้วน

3. รับใบสั่งชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน

4. ชำระค่าธรรมเนียมตามใบสั่งของเจ้าหน้าที่

5. ถ้าประสงค์จะได้หนังสือรับรองรายการในทะเบียน และ/หรือสำเนาเอกสารให้ยื่นคำขอและชำระค่าธรรมเนียมต่อเจ้าหน้าที่

6. รับใบสำคัญแสดงการจดทะเบียน/หนังสือรับรองรายการในทะเบียน/สำเนาเอกสาร (ถ้ามีการยื่นขอไว้)

2.2.3.2 การจดทะเบียนเป็นกิจการรถแท็กซี่

จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบกิจการรถแท็กซี่ต่อกรมการขนส่งทางบก เมื่อได้ทำการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นที่เรียบร้อยแล้วและห้างหุ้นส่วนจำกัด ดังกล่าวมีความประสงค์ที่จะดำเนินกิจการรถแท็กซี่โดยมีรถแท็กซี่ที่มีชื่อในการจดทะเบียนเป็นของห้างหุ้นส่วนจำกัดเอง ห้างหุ้นส่วนจำกัด จะต้องไปยื่นขอจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการรถแท็กซี่ต่อกรมการขนส่งทางบก ซึ่งการขอจดทะเบียนรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานครสำหรับห้างหุ้นส่วน จะต้องมีการแยกประเภทว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่สำหรับห้างหุ้นส่วนจำกัด จะมีหลักฐานที่ใช้ยื่นประกอบกับคำขอ ดังนี้

1. หนังสือรับรองของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แสดงการจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด
2. ภาพถ่ายบัตรประชาชน หรือภาพถ่ายบัตรอื่นซึ่งใช้แทนบัตรประชาชนของผู้มีอำนาจ
3. สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้านของผู้มีอำนาจ ตัวอย่างรอยประทับตราของผู้ยื่นคำขอ 2 ตรา ถ้ามี
4. รูปถ่ายสำนักงาน ขนาด 7.6 x 12.70 ซม. จำนวน 2 รูป

2.2.3.3 หน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลกิจการรถแท็กซี่ในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด

1) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

การประกอบกิจการรถแท็กซี่ประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยการซื้อขาย การให้เช่า การให้เช่าซื้อ การขนส่ง เป็นพาณิชย์กิจ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.2499¹⁰ โดยต้องจดทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า¹¹ ผู้ประกอบกิจการรถแท็กซี่ประเภท ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษ¹² และต้องจัดทำงบการเงินและยื่นงบการเงินดังกล่าวต่อสำนักงานกลางบัญชี¹³ หรือสำนักงานบัญชีประจำท้องถิ่นการไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษ

2) กรมการขนส่งทางบก

กรมการขนส่งทางบก เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงคมนาคม มีภารกิจหลักในการควบคุมและจัดระเบียบการขนส่งทางถนนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนดำเนินการด้านทะเบียนและภาษีรถและใบอนุญาตขับรถให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่ง

¹⁰ มาตรา 6(1)(2)(4) พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499.

¹¹ มาตรา 10 พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499.

¹² มาตรา 19 พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499.

¹³ มาตรา 11 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543.

ทางบก กิจกรรมรถแท็กซี่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการขนส่งทางบก ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การขออนุญาตดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมรถแท็กซี่อย่างเคร่งครัด

3) กรมสรรพากร

กรมสรรพากร เป็นหน่วยงานเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากร ตลอดจนการกำกับดูแล เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม กิจกรรมรถแท็กซี่ประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร ต้องยื่นแบบแสดงรายการ พร้อมกับชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลหากการประกอบกิจการเข้าเกณฑ์ที่ต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่มก็ต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม

2.2.4 กิจกรรมรถแท็กซี่ในรูปแบบบริษัทจำกัด

2.2.4.1 การจัดตั้งบริษัทจำกัด

1) การเตรียมการจัดตั้งบริษัทจำกัด บริษัทจำกัด คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้น ด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ¹⁴ โดยการจัดตั้งบริษัทจำกัดจะมีขั้นตอนดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

(1) ผู้เริ่มก่อการยื่นขอตรวจและจองชื่อบริษัท ด้วยแบบจองชื่อนิติบุคคล เสียก่อนว่าชื่อที่ใช้ นั้น จะเหมือนคล้ายกับชื่อที่คนอื่นได้จดทะเบียนไว้ก่อนหรือไม่ และต้องไม่ขัดกับกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ชื่อที่ใช้ต้องเป็นภาษาไทยจะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ และเมื่อจองชื่อได้แล้ว จะต้องขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิภายใน 30 วัน

(2) เมื่อได้ชื่อแล้ว บุคคลผู้ซึ่งเป็นผู้เริ่มก่อการตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เข้าชื่อกัน จัดทำคำขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและเอกสารประกอบแล้วนำไปจดทะเบียน¹⁵

(3) เมื่อได้จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องจัดให้หุ้นของบริษัทที่คิดจะตั้งขึ้นนั้นมีผู้เข้าชื่อจองชื่อหุ้นจครบ¹⁶

(4) ดำเนินการประชุมตั้งบริษัท โดยต้องส่งคำบอกกล่าวนัดประชุมให้ผู้จองหุ้นทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน ก่อนการประชุม¹⁷

(5) เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัท และที่ประชุมได้แต่งตั้งกรรมการบริษัทแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องมอบหมายกิจการให้กรรมการบริษัทรับไปดำเนินการต่อไป¹⁸

¹⁴ มาตรา 1096 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

¹⁵ มาตรา 1097 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

¹⁶ มาตรา 1104 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

¹⁷ มาตรา 1107และมาตรา 1108 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

(6) กรรมการบริษัทจัดการเรียกให้ผู้เริ่มก่อการและผู้ขอจองหุ้นชำระค่าหุ้น อย่างน้อยร้อยละ 25 ของมูลค่าหุ้น¹⁹

(7) เมื่อได้รับเงินค่าหุ้นแล้ว กรรมการต้องจัดทำคำขอจดทะเบียนตั้งบริษัท และเอกสารประกอบ นำไปจดทะเบียนภายใน 3 เดือน ภายหลังจากการประชุมตั้งบริษัท²⁰

2) การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด

แบ่งออกเป็นสองขั้นตอน คือ การจดหนังสือบริคณห์สนธิ และการจดทะเบียน ตั้งบริษัทจำกัด สำหรับการจดหนังสือบริคณห์สนธิมีข้อมูลหลักฐานที่ต้องใช้ดังต่อไปนี้

1. ชื่อของบริษัท
2. ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ (ตั้งอยู่ ณ จังหวัดใด)
3. วัตถุประสงค์ของบริษัท
4. ทุนจดทะเบียน จำนวนหุ้น มูลค่าหุ้น
5. ชื่อ ที่อยู่ อายุ อาชีพ จำนวนหุ้นของผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัท ซึ่งมีจำนวน ไม่น้อยกว่า 7 คน
6. ชื่อ ที่อยู่ อายุ สัญชาติ ของพยาน 2 คน
7. อากรแสตมป์ 200 บาท

โดยการลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ ผู้เริ่มก่อการ ทุกคนจะต้องลงลายมือชื่อด้วยตนเอง โดยเฉพาะผู้เริ่มก่อการซึ่งเป็นผู้ขอจดทะเบียนจะต้องมา ลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียนพร้อมแสดงบัตรประจำตัวหรือลงลายมือชื่อ ต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในท้องถิ่นที่ผู้ลงลายมือชื่อมีภูมิลำเนาหรือสามัญ สมาชิก หรือสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภาก็ได้โดย

3) การจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ จะแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำคำขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและเอกสารประกอบคำขอ จดทะเบียนยื่นต่อนายทะเบียนเพื่อให้ตรวจพิจารณา
2. แก้ไขข้อบกพร่องในคำขอตามคำสั่งของนายทะเบียน (ถ้ามี) ให้ถูกต้อง ครบถ้วน
3. รับใบสั่งชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน
4. ชำระค่าธรรมเนียมตามใบสั่งของเจ้าหน้าที่

¹⁸ มาตรา 1110 วรรคแรก ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

¹⁹ มาตรา 1110 วรรคสอง ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

²⁰ มาตรา 1112 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

2.2.4.2 การจดทะเบียนเป็นกิจการรถแท็กซี่

เมื่อได้ดำเนินการจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดเรียบร้อยแล้ว และบริษัทดังกล่าวต้องการจะประกอบกิจการแท็กซี่ บริษัทดังกล่าวจะต้องดำเนินการขอจดทะเบียนรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยทางบริษัทจะต้องยื่นขอจะจดทะเบียนต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอต่อไปนี้

1. หนังสือรับรองของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แสดงการจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน จำกัด
2. ภาพถ่ายบัตรประชาชน หรือภาพถ่ายบัตรอื่น ซึ่งใช้แทนบัตรประชาชน ของกรรมการผู้จัดการอำนาจ
3. สำเนาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้านของกรรมการผู้มีอำนาจ รายชื่อและสัญชาติของผู้ถือหุ้นทุกคน และจำนวนหุ้นที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนถือ
4. สำเนาหรือภาพถ่ายหนังสือบริคณห์สนธิ และข้อบังคับฉบับตีพิมพ์
5. ตัวอย่างรอยประทับตราของผู้ยื่นคำขอ 2 ตรา ถ้ามี
6. รูปถ่ายสำนักงาน ขนาด 7.60 x 12.70 ซม. จำนวน 2 รูป

2.2.4.3 หน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลกิจการรถแท็กซี่ในรูปแบบบริษัทจำกัด

1) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

การประกอบกิจการรถแท็กซี่ในรูปแบบบริษัทจำกัด โดยการซื้อขาย การให้เช่า การให้เช่าซื้อ การขนส่ง เป็นพาณิชย์กิจ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.2499²¹ โดยต้องจดทะเบียนต่อดกรมพัฒนาธุรกิจการค้า²² ผู้ประกอบกิจการรถแท็กซี่ในรูปแบบบริษัทจำกัดไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษ²³ และต้องจัดทำงบการเงินและยื่นงบการเงินดังกล่าวต่อสำนักงานกลางบัญชี²⁴ หรือสำนักงานบัญชีประจำท้องถิ่นที่ไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษ

2) กรมการขนส่งทางบก

กรมการขนส่งทางบก เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงคมนาคม มีภารกิจหลักในการควบคุมและจัดระเบียบการขนส่งทางถนนในประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนดำเนินการด้านทะเบียนและภาษีรถและใบอนุญาตขับรถให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก กิจการรถแท็กซี่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการขนส่งทางบก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการขออนุญาตดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกิจการรถแท็กซี่อย่างเคร่งครัด

²¹ มาตรา 6(1)(2)(4) พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499.

²² มาตรา 10 พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499.

²³ มาตรา 19 พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499.

²⁴ มาตรา 11 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543.

3) กรมสรรพากร

กรมสรรพากร เป็นหน่วยงานเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากร ตลอดจนการกำกับดูแล เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม กิจการรุดแท็กซี่ในรูปแบบ บริษัทจำกัด เป็นนิติบุคคล ตามประมวลรัษฎากร ต้องยื่นแบบแสดงรายการพร้อมกับชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล หากการประกอบกิจการเข้าเกณฑ์ที่ต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่มก็ต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม

2.2.5 กิจการรุดแท็กซี่ ในรูปแบบสหกรณ์

สหกรณ์ เป็นการรวมตัวกันโดยสมัครใจของกลุ่มคนที่มีความต้องการคล้าย ๆ กัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกของสหกรณ์ดำเนินกิจการร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ และช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของสมาชิกสหกรณ์²⁵

1) ประเภทสหกรณ์²⁶ สามารถ แบ่งได้ทั้งสิ้น 6 ประเภท คือ

- (1) ประเภทการเกษตร คือ การรวมตัวของบุคคลที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร
- (2) ประเภทประมง คือ การรวมตัวของบุคคลที่ประกอบอาชีพทางการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งน้ำจืด น้ำเค็ม และน้ำกร่อย
- (3) ประเภทนิคม คือ การรวมตัวของบุคคลที่ประสงค์จะได้สิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อการเกษตรตามพระราชบัญญัติ จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511
- (4) ประเภทร้านสหกรณ์ คือการรวมตัวของบุคคลเพื่อการจัดหาจัดจำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวกับเครื่องอุปโภคบริโภค
- (5) ประเภทออมทรัพย์ คือ การรวมตัวบุคคลเพื่อการให้บริการทางการเงิน ลักษณะต่าง ๆ อาจจัดตั้งได้ในกลุ่มบุคคลที่รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือในสถานประกอบการเอกชน หรือประชาชนทั่วไป
- (6) ประเภทบริการ คือ การรวมตัวของบุคคลที่ต้องการรับบริการในด้านต่าง ๆ เช่นการเดินรถ การขนส่งการเคหะ การตัดกรรม เป็นต้น ดังนั้นสหกรณ์รุดแท็กซี่ถือว่าเป็นสหกรณ์บริการ

²⁵ ประมวล บัวงาม.(2550).การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 12.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

2) ความหมายของสหกรณ์

สหกรณ์ หมายถึงงานร่วมมือกัน เช่นทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรม เพื่อหากำไร หรือเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ในงานนั้น ๆ ร่วมกัน (กฎ) คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันและได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์

3) คุณค่าของสหกรณ์²⁷

(1) คุณค่าที่เป็นพื้นฐานของสหกรณ์ ได้แก่

1. การช่วยตนเอง (Self-Help) หมายความว่าทุกคนที่ร่วมกลุ่มกันตั้งสหกรณ์หรือที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกภายหลังต้องมีความมุ่งมั่นที่จะช่วยตนเอง และกระทำทุกอย่างในทางที่ถูกที่ชอบเพื่อช่วยตนเองให้ได้ ทั้งในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ คำว่าตนเองในที่นี้หมายถึงครอบครัวของตนด้วย นอกจากนั้นยังความหมายรวมถึงการช่วยตนเองของสหกรณ์แต่ละสหกรณ์ด้วย ที่สามารถตั้งอยู่และดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่สมาชิกได้ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-Responsibility) เป็นหลักการพื้นฐานของการรวมกลุ่มหลายคนเข้าเป็นสหกรณ์ บุคคลทุกคนต้องมีจิตสำนึกและตระหนักอยู่เสมอว่าการประพฤติปฏิบัติของตนจะต้องจำกัดอยู่ในขอบเขตแห่งสิทธิและหน้าที่ของตนเท่านั้น และต้องเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่นด้วย หากเกิดความผิดพลาดหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่นโดยตั้งใจหรือมิตั้งใจก็ตามตนยอมรับผิดและชดใช้ความเสียหายด้วยความเต็มใจเสมอ

3. ประชาธิปไตย (Democracy) เป็นหลักการพื้นฐานที่สหกรณ์นำมาใช้ในการดำเนินงานและการควบคุมของสหกรณ์ สหกรณ์จึงได้ชื่อว่าเป็นองค์การธุรกิจที่ดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย กล่าวคือสมาชิกในฐานะเจ้าของและผู้ได้รับประโยชน์จากสหกรณ์จะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ด้วยความเต็มใจเสมอ

4. ความเสมอภาค (Equality) เป็นหลักการพื้นฐานอีกประการหนึ่งของสหกรณ์ในการรับรองความเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกไม่ว่าจะมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ สมาชิกทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์

5. ความเที่ยงธรรม (Equity) เป็นหลักการพื้นฐานในการจัดสรรและจำแนกผลได้ทางเศรษฐกิจหรือรายได้สุทธิหรือกำไรสุทธิที่เกิดจากการดำเนินงานของสหกรณ์อย่างเป็นธรรมและยุติธรรม

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

6. ความเป็นเอกภาพ (Solidarity) เป็นหลักการพื้นฐานของสหกรณ์ในการช่วยให้สมาชิกสามารถช่วยตนเองได้ นั่นคือความเป็นปีกแผ่นกำลังของสมาชิกไม่ว่ากำลังกาย (แรงงาน) กำลังความคิด (ปัญญา) และกำลังทรัพย์ (สิ่งของ เงินทอง) ความเป็นเอกภาพในสหกรณ์ในที่สุดก็หมายถึงความรัก ความสามัคคีและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั่นเอง ทั้งในระดับบุคคล ธรรมดา คือสมาชิกสหกรณ์ชั้นปฐม และระดับนิติบุคคลคือสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ

(2) คุณค่าที่เป็นความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์

คือ คุณค่าที่เกี่ยวกับจริยธรรมแห่งความสุจริต (Honesty) ความเปิดเผย (Openness) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น (Caring for Others) จริยธรรมเหล่านี้สมาชิกต้องปลูกฝังและพัฒนาขึ้นในจิตใจของสมาชิกให้เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ความเปิดเผยหรือโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม และความเอื้ออาทรหรือความรัก ความเมตตากรุณาต่อผู้อื่นจนเป็นนิสัย เช่นเดียวกับผู้ริเริ่มการสหกรณ์ได้ถือปฏิบัติจนเป็นขนบธรรมเนียมและต้องการให้นักสหกรณ์ได้ถือปฏิบัติจนเป็นขนบธรรมเนียม ให้แก่นักสหกรณ์รุ่นหลัง ได้สืบทอดหรือเจริญรอยต่อไปอย่างไม่ขาดสาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความหมายของคุณค่าสหกรณ์ หมายถึง เป็นคุณค่าพื้นฐานของสหกรณ์ในการร่วมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือตนเองและครอบครัวโดยสมาชิกต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองใช้หลักบริหารแบบประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนมีความเสมอภาคกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางเศรษฐกิจและสังคมจะต้องได้รับการเท่าเทียมกันในการแบ่งผลประโยชน์ตอบแทนก็ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม จากที่กล่าวมานี้เป็นเอกลักษณ์พื้นฐานของสหกรณ์ที่ผู้ก่อตั้งได้กำหนดคุณค่าของสหกรณ์ไว้และต้องการให้สมาชิกรุ่นหลังทุกคน ได้ถือปฏิบัติสืบทอดไปอย่างไม่ขาดสาย

4) หลักการสหกรณ์สากล

ได้กล่าวไว้ว่า แดงการณเรื่องเอกลักษณ์ของสหกรณ์ พ.ศ.2538 ขององค์การไอซีเอ กล่าวว่าหลักการสหกรณ์เป็นกฎหมายทั่วไปหรือคำแนะนำ (Guidelines) สำหรับสหกรณ์ในการนำคุณค่าของสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติ หรืออีกนัยหนึ่งคือ แนวทางในการให้คุณค่าทางสหกรณ์ซึ่งเป็นนามธรรมให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัตินั่นเองหลักการสหกรณ์ มี 7 ประการด้วยกันคือ

(1) การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and Open Guidelines) หมายความว่าสหกรณ์เป็นองค์การโดยสมัครใจ เปิดรับบุคคลทุกคนซึ่งสามารถใช้บริการของสหกรณ์และเต็มใจรับผิดชอบต่อในฐานะสมาชิกเข้าเป็นสมาชิกโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติในเรื่องเพศ ฐานะสังคม เชื้อชาติ การเมืองหรือศาสนา

(2) การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control) สหกรณ์เป็นองค์การประชาธิปไตยที่ควบคุมโดยสมาชิก ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของสหกรณ์ ชายและหญิงซึ่งปฏิบัติงานในฐานะผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งจากสมาชิก ต้องรับผิดชอบต่อบรรดาสมาชิกในสหกรณ์ ชั้นปฐมสมาชิกมีสิทธิออกเสียงเท่ากัน (หนึ่งคนหนึ่งเสียง) ส่วนสหกรณ์ระดับอื่น ก็ให้มีการดำเนินการตามแนวทางประชาธิปไตยด้วย

(3) การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก (Member Economic Participation) สมาชิกพึงมีส่วนให้ทุนแก่สหกรณ์อย่างเป็นธรรม และควบคุมการใช้ทุนของสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย ตามปกติส่วนหนึ่งของทุนนั้นอย่างน้อยที่สุดต้องเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์ และสมาชิกจะรับเงินตอบแทนในอัตราจำกัด ตามเงื่อนไขแห่งการเป็นสมาชิก มวลสมาชิกจะจัดสรรเงินส่วนหนึ่งเกินเพื่อความมุ่งหมายใด ๆ หรือทั้งหมดดังต่อไปนี้ก็ได้ คือเพื่อพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขา โดยอาจก่อตั้งทุนสำรอง ซึ่งอย่างน้อยที่สุดส่วนหนึ่งของเงินสำรองนี้จะแบ่งแยกมิได้ หรือเพื่อจัดสรรให้แก่สมาชิกตามส่วนของธุรกิจที่ได้ทำกับสหกรณ์ และเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่น ๆ ที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

(4) การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ (Autonomy and Independence) สหกรณ์เป็นองค์การช่วยตนเองและปกครองตนเอง ซึ่งควบคุมโดยสมาชิก ถ้าสหกรณ์จะทำข้อตกลงกับองค์การอื่น ๆ รวมทั้งรัฐบาล หรือแสวงหาทุนจากแหล่งภายนอก สหกรณ์พึงทำข้อตกลงเช่นนั้นภายใต้เงื่อนไขอันมั่นใจได้ว่า มวลสมาชิกยังคงควบคุมสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย และจะต้องรักษาไว้ซึ่งสภาพการปกครองของตนเองของสหกรณ์

(5) การให้การศึกษ การฝึกอบรมและสารสนเทศ (Education, Training and Information) สหกรณ์พึงให้การศึกษและการอบรมต่อสมาชิก ผู้แทนจากการเลือกตั้งผู้จัดการ และพนักงาน เพื่อให้บุคคลบุคคลเหล่านั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขาอย่างมีประสิทธิภาพ สหกรณ์พึงให้ข่าวสาร ความรู้ในเรื่องลักษณะและประโยชน์ของการสหกรณ์แก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนและผู้นำทางความคิดเห็น

(6) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Cooperation Among Cooperatives) สหกรณ์พึงรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และทำให้ขบวนการสหกรณ์เข้มแข็งโดยการทำงานด้วยกันภายใต้โครงสร้างอันประกอบด้วยสหกรณ์ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ

(7) ความเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community) สหกรณ์พึงดำเนินการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ ทั้งนี้ตามนโยบายที่มวลสมาชิกได้ให้ความเห็นชอบ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความหมายของหลักการสหกรณ์สากล หมายถึงหลักกฎหมายหรือแนวทางปฏิบัติงานของสหกรณ์ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการของแต่ละสหกรณ์จะต้องนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติงาน โดยมีผู้ควบคุมในการดำเนินงานของสหกรณ์คือสมาชิกรุนเองซึ่งเป็นเจ้าของสหกรณ์ที่ให้ทุนมาใช้ในการดำเนินงาน นอกจากนี้สหกรณ์ยังมีหน้าที่ให้การศึกษา การฝึกอบรมและสารสนเทศแก่สมาชิก เพื่อสมาชิกจะได้นำความรู้มาช่วยพัฒนาสหกรณ์และสหกรณ์ยังต้องให้ความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ด้วยกันอีกทั้งยังต้องให้ความช่วยเหลือชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่

5) อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ คือความเชื่อร่วมกันที่ว่าระบบสหกรณ์โดยการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะไปสู่การกินคืออยู่ดี มีสันติสุข

(1) การช่วยเหลือตนเองการแก้ไขปัญหาหรือจะสร้างความกินคืออยู่ดีของตนเองและครอบครัว สมาชิกสหกรณ์จำเป็นจะต้องเริ่มต้นด้วยการคิดและทำเพื่อช่วยเหลือตนเองโดยการ

1. ขยัน ในการประกอบอาชีพของตนเองเพื่อให้มีรายได้บำรุง ครอบครัวอย่างเพียงพอ หากไม่เพียงพอก็ต้องขยันเพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มเวลาการทำงานหรือประกอบอาชีพเสริมที่ไม่เป็นผลเสียหายต่องานประจำ ความขยันของสมาชิกเพียงคนเดียวอาจไม่เพียงพอต้องให้ทุกคนในครอบครัวได้คิดและปฏิบัติเช่นเดียวกันก็จะทำให้ครอบครัวมีรายได้พอกพูนขึ้น ความขยันจึงเป็นสิ่งที่สมาชิกพึงปฏิบัติ

2. ประหยัด ในการประกอบอาชีพแม้จะมีรายได้มากเพียงใดก็ตาม แต่การใช้จ่ายของสมาชิกและครอบครัวมีมาก หรือมีรายจ่ายมากจนเกินกว่ารายได้ ครอบครัวก็จะไม่มีเงินเหลือเก็บไว้ใช้จ่ายเมื่อถึงคราวจำเป็น การประหยัดโดยพิจารณาใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นเหมาะสมและสมควรที่สมาชิกในครอบครัวพึงปฏิบัติ

3. การพัฒนาตนเอง ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีมีอย่างต่อเนื่องและปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ใดที่พัฒนาตนเองให้ทันความเปลี่ยนแปลงก็จะไม่เกิดผลกระทบที่เสียหายหรือเสียหายเพียงเล็กน้อย และผู้ใดที่พัฒนาล้าหน้าไปด้รอกความเปลี่ยนแปลงได้อย่างถูกต้อง ก็เกิดผลดีต่อตนเองและครอบครัวมากมาย

การพัฒนาตนเองเป็นอุดมการณ์ที่สำคัญมาก และเป็นพื้นฐานของสมาชิกที่ต้องการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตหรือดำรงชีวิตแบบเดิม ๆ ผู้สิ่งที่ดีกว่าจึงควรต้องมีการเรียนรู้ซึ่งต้องอาศัยความขยันมานะอดทนและปฏิบัติจนเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานหรือสังคมการเรียนรู้จนสามารถใช้เทคโนโลยีในการผลิตจนเกิดผลผลิตที่มีคุณภาพสูง และสร้างตลาดเพื่อผลผลิตที่ดีจะช่วยให้สมาชิกมีรายได้ที่สูงขึ้นและต้นทุนการผลิตการตลาดลดลง ผลตอบแทนของสมาชิกก็จะมากขึ้น

4. การหลีกเลี่ยงอบายมุขเพื่อให้พ้นจากความหายนะของตนเองและครอบครัว เพราะผู้ที่หลงเข้าอยู่ในวงจรอบายมุขจะเป็นผู้ที่ขาดสติและความรับผิดชอบ มักสร้างความเสียหายเดือดร้อนให้กับผู้ใกล้ชิด และสังคมที่อาศัยอยู่

(2) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดขึ้นต่อเนื่องจากความต้องการช่วยเหลือตนเองของสมาชิก เพราะถ้าพึ่งสมาชิกคนเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมได้ จึงจำเป็นต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั้นจะต้องประกอบด้วยความร่วมมือร่วมใจ

1. การร่วมแรง

กาย คือ การที่สมาชิกรับผิดชอบเข้าสู่ธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ที่สหกรณ์กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของสมาชิกและสหกรณ์ในฐานะผู้มีสิทธิรับบริการและเจ้าของสหกรณ์

ความคิด สหกรณ์เป็นของสมาชิกทุกคน การดำเนินงานของสหกรณ์จะเป็นเช่นใด ควรได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เป็นเจ้าของ จึงเป็นข้อเปรียบเทียบว่า “สหกรณ์ใดจะก้าวหน้ามั่นคงอย่างไรขึ้นอยู่กับคุณภาพและการปฏิบัติของสมาชิกในสหกรณ์นั้น”

ทุน สหกรณ์เป็นองค์กรที่รวบรวมสมาชิกเพื่อประกอบธุรกิจ จึงจำเป็นต้องใช้ทุนดำเนินงาน ในเบื้องต้นต้องใช้ทุนดำเนินงานที่มาจากสมาชิกถือหุ้นและเสียดำเนินกรรมไว้กับสหกรณ์ เป็นทุนดำเนินงานเมื่อแรกตั้งสหกรณ์ จากนั้นสมาชิกอาจร่วมแรงร่วมในการหาทุนมาดำเนินงานสหกรณ์โดยการ

ถือหุ้นกับสหกรณ์ สมาชิกสามารถถือหุ้นไว้กับสหกรณ์ โดยสมัครใจหรือถูกข้อบังคับและจะได้รับผลตอบแทนเป็นเงินปันผลตามหุ้นเมื่อสหกรณ์มีกำไรทั้งนี้โดยความเห็นชอบที่ประชุมใหญ่

นำเงินมาฝากกับสหกรณ์ สหกรณ์สามารถรับฝากเงินจากสมาชิกได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนด และสามารถฝากหรือถอนได้เช่นเดียวกับการฝากเงินที่ธนาคารพาณิชย์

การร่วมมือกันกู้ยืมเงิน เมื่อทุนดำเนินงานภายในที่มีอยู่ไม่เพียงพอสหกรณ์อาจกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนภายนอกมาบริหารงานได้ในฐานะของนิติบุคคล ซึ่งหากสมาชิกรายคนไปขอกู้ตามลำพังอาจถูกปฏิเสธจากแหล่งเงินทุนได้

2. การร่วมใจ

ข้อสำคัญในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์บุคลากรทุกคนของสหกรณ์จะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม จึงจะทำให้สมาชิกเกิดความมั่นใจและร่วมมือกันในสหกรณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสหกรณ์ในตรงกันข้ามหากมีบุคลากร

ขาดความซื่อสัตย์และเกิดการทุจริตขึ้นในสหกรณ์ก็จะส่งผลให้สมาชิกเกิดความกังวลหรือหวาดระแวงและไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ก็จะเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาสหกรณ์

เสียดุล สหกรณ์เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของหลายบุคคลเพื่อร่วมกันดำเนินธุรกิจและร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมต่าง ๆ ซึ่งอาจกระทบต่อผลประโยชน์หรือกิจกรรมส่วนตัวเฉพาะหน้าสมาชิกก็จำเป็นต้องเสียดุลเพื่อให้เกิดประโยชน์หรือป้องกันไม่ให้เป็นส่วนรวมเกิดความเสียหายในระยะยาว

สามัคคี เป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้เกิดความพร้อมของบุคคลที่รวมกันเป็นกลุ่มชนหรือองค์กร ซึ่งจะทำให้กลุ่มหรือองค์กรนั้นเกิดพลังในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

มีวินัย การอยู่ร่วมกันของบุคคลจำนวนมากจำเป็นต้องมีวินัยหรือข้อปฏิบัติเพื่อความสันติสุขของสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกจะมีวินัยให้ยึดถือโดยกำหนดไว้ในข้อบังคับระเบียบ และมติที่ประชุมต่าง ๆ

อุดมการณ์ตามพจนานุกรมหมายถึง ความคาดหวังอันเป็นเป้าหมายของชีวิตบนพื้นฐานแห่งความดี ความงามและความจริงที่จูงใจคนให้พยายามบรรลุถึง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าอุดมการณ์สหกรณ์เป็นความเชื่อพื้นฐานว่าการรวมกลุ่มกันก่อตั้งสหกรณ์ทุกประเภทจะสามารถช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกได้ไม่มากนักน้อยด้วยการช่วยเหลือตนเอง โดยการขยัน ประหยัดการพัฒนาตนเองและหลีกเลี่ยงอบายมุข ตลอดจนการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านเศรษฐกิจ โดยการร่วมแรงกาย ความคิด พูน ถือหุ้กับสหกรณ์นำเงินมาฝากกับสหกรณ์แล้วร่วมกันกู้ยืมนอกจากนั้นยังต้องร่วมกันในการดำเนินธุรกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ด้วยความซื่อสัตย์ เสียดุลสามัคคีและมีวินัยจึงจะทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์บรรลุอุดมการณ์สหกรณ์ที่ต้องการให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

6) จิตวิญญาณสหกรณ์

ได้ให้ความหมายจิตวิญญาณสหกรณ์หรือน้ำใจสหกรณ์ว่าหมายถึงความสำนึกและตระหนักในสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของนักสหกรณ์(สมาชิกสหกรณ์)และการประพฤติหรือปฏิบัติตามความสำนึกและตระหนักนั้นจนเต็มความสามารถของตน คนที่มีจิตวิญญาณสหกรณ์ย่อมมีแรงจูงใจให้ร่วมมือกันในการกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ด้วยความเต็มใจหรือภาคภูมิใจ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ นั่นคือบรรดาสมาชิกจะได้รับประโยชน์จากสหกรณ์โดยทั่วกันรวมทั้งชุมชนและสหกรณ์ตั้งอยู่และสหกรณ์ก็จะมีความเจริญมั่นคงสืบต่อไป

จิตวิญญาณสหกรณ์ย่อมเกิดจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

(1) ความมุ่งมั่นที่จะช่วยตนเอง (ขยัน ประหยัด อดทน มีวินัย) เป็นแรงผลักดันให้บุคคลหลายคนรวมกลุ่มกันจัดตั้งวิสาหกิจขึ้นเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของพวกเขา

(2) แรงจูงใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยร่วมมือกันออกทุนจัดการและควบคุมวิสาหกิจที่พวกเขาพร้อมกันก่อตั้งขึ้น โดยให้พวกเขาเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าในขณะเดียวกันของวิสาหกิจนั้น

(3) ความสำนึกและตระหนักในสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกทั้งในฐานะเจ้าของและลูกค้าวิสาหกิจของสหกรณ์ เช่น

1. ปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกโดยถือหุ้น หรือเพิ่มทุนให้สหกรณ์ อุดหนุนธุรกิจของสหกรณ์
2. มีส่วนร่วมในการจัดการและควบคุมสหกรณ์ของตน เช่น เข้าร่วมประชุมใหญ่เลือกตั้งกรรมการ ฯลฯ
3. ใช้บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่สหกรณ์จัดไว้สำหรับสมาชิก

(4) ความผูกพันหรืออุทิศตนในการบำรุงรักษาสหกรณ์ของตนให้ดำเนินธุรกิจอยู่ได้อย่างมีชีวิตชีวาโดย

1. อุดหนุนสหกรณ์ของตนอย่างต่อเนื่อง แน่วแน่และมั่นคง แม้ว่าในยามที่สหกรณ์ประสบภาวะวิกฤติชั่วคราว เช่น การแข่งขันหรือการตัดราคา โดยองค์การธุรกิจอื่น (ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่า หรือเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่าสหกรณ์ของตน)
2. แนะนำเพื่อนหรือผู้ที่มีความตั้งใจดีต่อสหกรณ์ให้สมัครเป็นสมาชิกใหม่
3. เสนอแนะหรือให้ข้อสังเกตอย่างเป็นกิจจะลักษณะแก่คณะกรรมการหรือที่ประชุมใหญ่ มิใช่วิพากษ์วิจารณ์หรือตำหนิติเตียน สหกรณ์อยู่ข้างนอก
4. เคารพและปฏิบัติตามมติของเสียงข้างมากในที่ประชุม แม้ว่าตนเองไม่เห็นด้วยเว้นแต่ได้ใช้สิทธิลาออกจากสหกรณ์
5. เต็มใจปฏิบัติหน้าที่หรือแสดงบทบาทของกรรมการ ฯลฯ อย่าเต็มที่เมื่อได้รับการเลือกตั้ง หรือได้รับมอบอำนาจ โดยถูกต้อง

(5) ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบสหกรณ์อย่างเคร่งครัดหากเห็นว่าสิ่งใดไม่เหมาะสมหรือถ้าสมัยก็ให้เสนอขอแก้ไขหรือปรับปรุง ทั้งนี้รวมทั้งกฎหมายสหกรณ์ ระเบียบคำสั่งหรือแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ฯลฯ ด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าจิตวิญญาณสหกรณ์ หมายถึงการสำนึกและตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบของสมาชิกที่รู้และเข้าใจชัดเจนว่าการเป็นสมาชิกสหกรณ์นั้น เกิดจากการรวมกลุ่มของคนที่มีความเชื่อว่าวิธีการสหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกให้มีการกินคืออยู่ดี โดยมีความมุ่งมั่นที่จะช่วยตนเองด้วยการขยัน ประหยัด อุดหนุน และมีวินัยในตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาจจะโดยการถือหุ้นเพิ่ม การมีส่วนร่วมในการบริหารสหกรณ์ โดยการเข้าร่วมประชุม การเลือกตั้งกรรมการ และให้การช่วยเหลือสหกรณ์ในด้าน

ต่าง ๆ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้สหกรณ์นำไปปรับปรุงแก้ไขในด้านต่าง ๆ ให้ทันสมัย และที่สำคัญสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของสหกรณ์

2.2.5.1 การจัดตั้งและจดทะเบียนสหกรณ์²⁸

การรวมกลุ่มของบุคคลกลุ่มใดจะถือว่าเป็นสหกรณ์จะต้องมีการจดทะเบียนสหกรณ์เสียก่อน โดยขั้นตอนในการจัดตั้งสหกรณ์ และจดทะเบียนนั้นมีอยู่ด้วยกัน 6 ขั้นตอน

1) บุคคลที่จะรวมกลุ่มกันตั้งสหกรณ์ต้องมีลักษณะดังนี้

1. เป็นบุคคลธรรมดาบรรลุนิติภาวะ
2. มีจำนวนบุคคลไม่น้อยกว่าสิบคน
3. บุคคลที่มารวมกันควรมีอาชีพอย่างเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันหรือมีปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจหรือสังคม และต้องการความร่วมมือกันแก้ไขปัญหา โดยทำกิจการเพื่อมุ่งให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน ตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน
4. ทุกคนต้องสมัครใจร่วมกันลงทุน ด้วยวิธีการถือหุ้น อย่างน้อยหนึ่งหุ้น (ตามที่ข้อบังคับสหกรณ์กำหนด)

5. ยินยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกฎหมาย และกติกา (ข้อบังคับ) ที่พวกตนกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด ด้วยความเสียสละ มีวินัย และซื่อสัตย์สุจริต

2) การประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ เพื่อดำเนินการ ดังนี้

1. คัดเลือกบุคคลจากที่ประชุมที่จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน เป็นผู้แทนกลุ่มเพื่อดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ เรียกว่า “คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์”
2. กำหนดชื่อสหกรณ์อย่างน้อย 3 ชื่อ เรียงลำดับความต้องการเพื่อให้ นายทะเบียนสหกรณ์ตรวจสอบความซ้ำซ้อนกับชื่อสหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียนไว้แล้ว

3) คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องไปดำเนินการ ดังนี้

1. จองชื่อสหกรณ์เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อน สามารถดำเนินการโดยคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์สามารถดำเนินการจองชื่อผ่าน Web site ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้

2. จัดประชุมคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์เพื่อดำเนินการต่อไป

2.1 พิจารณาเลือกประเภทของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งตามกำหนดในกฎกระทรวงและกำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่จะจัดตั้งนั้นเพื่อดำเนินการอำนวยความสะดวกต่อสมาชิก และสอดคล้องกับประเภทของสหกรณ์

²⁸ เฉชา พนาวรรกุล.(2550). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจรถแท็กซี่มีเตอร์ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 70

2.2 จัดทำแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง โดยกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับประเภทและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามแผนต้องไม่น้อยกว่า 1 ปี ทางบัญชี, การรับสมัครสมาชิกเพิ่ม, การดำเนินธุรกิจโดยสมาชิกมีส่วนร่วม, การจัดหาทุนดำเนินการ, การฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกและการจัดให้มีผู้จัดทำบัญชีสหกรณ์

2.3 จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งต้องประกอบด้วยลำดับที่ ชื่อ-สกุล อายุ เลขที่หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ที่อยู่ อาชีพ จำนวนหุ้นที่จะถือแรกตั้ง จำนวนเงินค่าหุ้นและลายมือชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์

2.4 ร่างข้อบังคับสหกรณ์ ซึ่งต้องอยู่ในข้อจำกัด 2 ประการ คือ

1. ข้อบังคับสหกรณ์จะต้องมีข้อความที่ไม่ขัดต่อกฎหมายใด ๆ และต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน

2. ข้อบังคับสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

1. ชื่อสหกรณ์ซึ่งต้องมีคำว่า“จำกัด”อยู่ท้ายชื่อทั้งนี้โดยชื่อสหกรณ์ต้องเป็นภาษาไทยเท่านั้นแต่ละชื่อไม่เกิน 100 ตัวอักษรและหากสหกรณ์ประสงค์จะใช้ชื่อหน่วยงานซึ่งเป็นภาษาอื่น เป็นส่วนหนึ่งของชื่อสหกรณ์ ต้องทับศัพท์เป็นภาษาไทยซึ่งในกรณีที่สหกรณ์ต้องการกำหนดชื่อสหกรณ์เป็นภาษาอื่น เช่น ภาษาอังกฤษด้วย ให้ใช้ชื่อภาษาไทยเป็นชื่อในการจดทะเบียนสหกรณ์และกำหนดชื่ออื่นในข้อบังคับสหกรณ์ต่อจากชื่อที่เป็นภาษาไทย

2. ประเภทของสหกรณ์

3. วัตถุประสงค์ ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำร่วมกัน และอยู่ในขอบเขตตามประเภทของสหกรณ์

4. ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ และที่ตั้งสำนักงานสาขา

5. ทุน ซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าหุ้น การชำระค่าหุ้นด้วยเงิน หรือทรัพย์สินอื่น การขายและการโอนหุ้น ตลอดจนการจ่ายคืนค่าหุ้น

6. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบัญชี และการเงินของสหกรณ์

7. คุณสมบัติของสมาชิก วิธีการรับสมัครการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

8. ถ้าต้องการรับสมัครสมทบต้องกำหนดคุณสมบัติของสมาชิก วิธีการรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้ชัดเจนไว้ในข้อบังคับ

9. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่

10. การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์

11. การแต่งตั้งการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการ

3. จัดประชุมสมาชิกสหกรณ์ ที่มีชื่อในบัญชีรายชื่อเรียกว่า “ประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์” เพื่อรับทราบชื่อสหกรณ์ซึ่งผ่านการตรวจสอบแล้ว จากนายทะเบียนสหกรณ์ การกำหนดประเภทสหกรณ์ วัตถุประสงค์ แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์และร่วมพิจารณาข้อบังคับของสหกรณ์เพื่อตกลงกันกำหนดให้เป็นข้อบังคับสหกรณ์

4) การขอจดทะเบียนสหกรณ์

คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ดำเนินการจัดทำเอกสารเพื่อจดทะเบียนสหกรณ์ โดยยื่นเอกสารที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแห่งท้องที่ที่ตั้งสำนักงานสหกรณ์ เพื่อกลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ตรวจเอกสารหลักฐานวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และรายงานสหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ เพื่อรับจดทะเบียนสหกรณ์ เอกสารประกอบการขอจดทะเบียน ดังนี้

1. คำขอจดทะเบียนสหกรณ์ จำนวน 2 ชุด ซึ่งมีรายละเอียดครบถ้วนตามแบบที่กำหนด และจำนวนคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์พร้อมลงลายมือชื่อครบทุกคน

2. สำเนารายงานการประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 2 ชุด อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดวาระการประชุมตามที่กำหนด โดยประธานหรือรองประธานหรือเลขานุการคณะผู้จัดตั้งเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง

3. สำเนารายงานการประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 2 ชุดซึ่งอย่างน้อย ต้องมีรายละเอียดวาระการประชุมตามที่กำหนด โดยประธานหรือรองประธานหรือเลขานุการคณะผู้จัดตั้งเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง

4. บัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์จำนวน 2 ชุดมีรายละเอียดครบถ้วนตามแบบที่กำหนด และประธานหรือรองประธานและเลขานุการคณะผู้จัดตั้งเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองท้ายบัญชีรายชื่อภายใต้ข้อความ “ขอรับรองว่าเป็นรายชื่อและข้อมูลของผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์...(ชื่อสหกรณ์นั้น ๆ)...จริง”

5. แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ จำนวน 2 ชุด ที่มีกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับประเภทและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่สหกรณ์กำหนดไว้ในข้อบังคับ ซึ่งกิจกรรมที่กำหนดต้องเป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยวิธีการดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ พ.ศ. 2547

6. ข้อบังคับสหกรณ์ จำนวน 4 เล่ม ประกอบด้วยต้นฉบับ 1 ฉบับ และคู่มือฉบับ 3 ฉบับ (ให้ถ่ายข้อบังคับคู่มือฉบับจากต้นฉบับ) โดยการพิจารณากำหนดข้อบังคับให้พิจารณา

จากข้อบังคับฉบับตัวอย่าง และการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์ ต้องเป็นไปตามระเบียบนายทะเบียน สหกรณ์ว่าด้วยการจัดทำข้อบังคับสหกรณ์ เพื่อใช้ในการจดทะเบียนสหกรณ์ พ.ศ. 2545

7. ใบสำคัญรับจดทะเบียนสหกรณ์

ในกรณีที่รับจดทะเบียนสหกรณ์ ให้แจ้งคณะผู้จัดตั้งทราบพร้อมด้วยเหตุผล เป็นหนังสือคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติโดยยื่น คำอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

5) การดำเนินการของสหกรณ์หลังจากได้รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์

1. สหกรณ์ที่จดทะเบียนแล้วมีสถานภาพเป็นนิติบุคคล
2. บุคคลตามบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์มีสถานภาพเป็น สมาชิกตั้งแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนสหกรณ์ และได้ชำระค่าหุ้น ค่าธรรมเนียม แรกเข้าตามจำนวนที่กำหนดครบถ้วนแล้ว

3. คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่และสิทธิเช่นเดียวกันกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ จนกว่าจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ

4. คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ดำเนินการกิจการสหกรณ์ได้ตามที่กำหนดใน ข้อบังคับ

5. คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องจัดประชุมสมาชิกสหกรณ์ เป็นการประชุม ใหญ่สามัญครั้งแรกภายใน 90 วัน นับแต่วันที่จดทะเบียนสหกรณ์เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการ สหกรณ์ หรืออนุมัติแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ และมอบหมายงานทั้งปวงให้กับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

6. สหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วไม่เริ่มดำเนินการตามแผน ดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่จดทะเบียนนายทะเบียน สหกรณ์มีอำนาจสั่งเลิกสหกรณ์ได้

6) ในกรณีรับจดทะเบียนสหกรณ์ สหกรณ์จังหวัดดำเนินการจัดส่งเอกสาร ดังนี้

1. แจ้งให้สหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียนรับทราบพร้อมกับข้อบังคับ สหกรณ์ 1 ฉบับ (ฉบับจริง), ใบสำคัญรับจดทะเบียนสหกรณ์ (ฉบับจริง)

2. แจ้งสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ โดยการส่งข้อบังคับสหกรณ์ 1 ฉบับ (คู่มือฉบับ), สำเนาใบสำคัญรับจดทะเบียนสหกรณ์ 1 ฉบับ, คู่มือฉบับเอกสารการขอจดทะเบียน 1 ฉบับ และสำเนาหนังสือคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ (ในกรณีที่มีการแก้ไขเอกสารให้สำเนาหนังสือ คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ฉบับที่จัดส่งเอกสารชุดที่สมบูรณ์ครั้งสุดท้าย) จำนวน 1 ฉบับ, สำเนาหนังสือ แจ้งการรับจดทะเบียนสหกรณ์ จำนวน 1 ฉบับ

3. แจ้งสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ และทำการส่งข้อบังคับสหกรณ์

1 ฉบับ (คู่มือฉบับ) ไปด้วย

2.2.5.2 การจดทะเบียนเป็นสหกรณ์รถแท็กซี่

เมื่อได้มีการจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้วและสหกรณ์ดังกล่าวต้องการจะประกอบกิจการรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานครจะต้องดำเนินการขอจดทะเบียนรถแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานครโดยยื่นขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยหลักฐานประกอบคำขอดังนี้

1. ภาพถ่ายใบสำคัญรับจดทะเบียนสหกรณ์
2. บัญชีรายชื่อสมาชิกของสหกรณ์ฉบับที่นายทะเบียนสหกรณ์รับรอง
3. สำเนาหรือภาพถ่ายข้อบังคับสหกรณ์
4. ตัวอย่างรอยประทับตราของผู้ยื่นคำขอ 2 ตรา ถ้ามี
5. รูปถ่ายสำนักงาน ขนาด 7.60 x 12.70 ซม. จำนวน 2 รูป

1) การทำสัญญาร่วมกิจการรถยนต์รับจ้างกับสหกรณ์

โดยผู้ที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับสหกรณ์รถแท็กซี่จะต้องมีการทำสัญญาร่วมกิจการรถยนต์รับจ้างกับทางสหกรณ์นั้นก่อน และจะต้องมีการเข้าถือหุ้นของสหกรณ์นั้น ๆ ด้วย โดยแต่ละสหกรณ์จะมีข้อกำหนดเอาไว้ว่าจะต้องถือหุ้นขั้นต่ำเท่าใด ซึ่งในสัญญาจะมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

1. กรรมสิทธิ์ในป้าย และทะเบียนรถยนต์ ที่ในสัญญากำหนดให้เป็นของสหกรณ์ ส่วนผู้ร่วมจะมีสิทธิ์ในตัวรถยนต์ที่สามารถจะนำไปออกวิ่งให้บริการ หรือนำไปให้ผู้อื่นเช่าขับก็ได้
2. ในส่วนของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับตัวรถ อย่างเช่น ค่าภาษีทะเบียน ค่าซ่อมแซม ค่าอะไหล่ รถ ตลอดจนภาษีรายได้ ผู้ร่วมจะเป็นผู้ชำระเองทั้งหมด
3. ในกรณีที่ผู้ร่วมนำรถไปให้ผู้อื่นเช่าขับ ผู้ร่วมเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจว่าจะให้บุคคลใดเป็นผู้ขับ และรายได้จากการให้เช่าจะเป็นของผู้ร่วม
4. ผู้ร่วมยินยอมจะชำระค่าบำรุงสหกรณ์และค่าช่วยเหลือสหกรณ์ตามที่ตกลงกันไว้
5. ความเสียหายที่เกิดแก่บุคคลภายนอกเพราะรถแท็กซี่หรือจากคนของผู้ร่วมไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งทางแพ่งและทางอาญา ผู้ร่วมจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น และความเสียหายแก่สหกรณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ผู้ร่วมจะต้องชดเชยให้แก่สหกรณ์ และสหกรณ์มีสิทธิบังคับเอาจากบุคคลหรือทรัพย์สินที่ประกันไว้ หรือยึดรถยนต์ของผู้ร่วม หรือทั้งสองวิธี จนกว่าทางสหกรณ์จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายจนครบถ้วน
6. สำหรับผู้ที่จะมาขับรถแท็กซี่ของผู้ร่วม เป็นสิทธิของผู้ร่วมในการเลือก

7. สำหรับค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สำหรับผู้ขับรถแท็กซี่ของผู้ร่วม รวมถึงรถยนต์ผู้ร่วมจะเป็นผู้จ่ายและค่าเช่าหรือผลประโยชน์อื่นที่ได้จากตัวรถแท็กซี่นั้น ผู้ร่วมจะเป็นผู้รับ

2) อัตราค่าโดยสาร มี 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์ตามระยะทาง รวมกับเกณฑ์ตามระยะเวลา²⁹
ระยะทาง 1 กิโลเมตรแรก ค่าโดยสาร 35 บาท

ระยะทางกิโลเมตรที่ 2 ขึ้นไปถึงกิโลเมตรที่ 12 ค่าโดยสารกิโลเมตรละ 5 บาท

ระยะทางกิโลเมตรที่ 12 ขึ้นไปถึงกิโลเมตรที่ 20 ค่าโดยสารกิโลเมตรละ 5.50 บาท

ระยะทางกิโลเมตรที่ 20 ขึ้นไปถึงกิโลเมตรที่ 40 ค่าโดยสารกิโลเมตรละ 6 บาท

ระยะทางกิโลเมตรที่ 40 ขึ้นไปถึงกิโลเมตรที่ 60 ค่าโดยสารกิโลเมตรละ 6.50 บาท

ระยะทางกิโลเมตรที่ 60 ขึ้นไปถึงกิโลเมตรที่ 80 ค่าโดยสารกิโลเมตรละ 7.50 บาท

ระยะทางกิโลเมตรที่ 80 ขึ้นไป กิโลเมตรละ 8.50 บาท

เกณฑ์ตามระยะเวลา กรณีหยุดวิ่งหรือเคลื่อนที่ได้ไม่เกิน 6 กิโลเมตรต่อชั่วโมง
ค่าโดยสารนาทีละ 1.25 บาท

รถยนต์รับจ้างของบุคคลธรรมดา ต้องมีเครื่องหมายเป็นอักษรว่า “แท็กซี่บุคคล”
อักษรย่อ “กทม” และหมายเลขทะเบียนรถโดยให้ใช้สีขาวเป็นสีของเครื่องหมายดังกล่าวและต้อง
ให้ปรากฏอยู่ที่ประตูด้านนอกทั้งสองข้าง

กรณีรถยนต์แท็กซี่ส่วนบุคคล ของจดทะเบียนฯ ได้เพียงคนละ 1 คัน และเมื่อได้รับการ
จดทะเบียนแล้วห้ามมิให้จำหน่าย จ่าย โอน แก่บุคคลอื่น เว้นแต่การโอนให้ทายาท

2.2.5.3 หน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลกิจการรถแท็กซี่ประเภทสหกรณ์

1) กรมส่งเสริมสหกรณ์

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 บัญญัติให้ปลัดกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ ให้นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าเป็นรองนายทะเบียน
สหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่นายทะเบียนสหกรณ์
มอบหมายการแต่งตั้งตามวรรคสองให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา³⁰ ให้นายทะเบียนสหกรณ์
มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) รับจดทะเบียน ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำและกำกับดูแลสหกรณ์ให้เป็นไป
ตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

²⁹ เข้าถึงได้จาก: <http://www.dit.go.th/taximeter/rfare.htm> [2008, oct, 12].

³⁰ มาตรา 15 พระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542.

(2) กำหนดระบบบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีตลอดจนสมุดและรายงานต่าง ๆ ที่สหกรณ์ต้องยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์รวมทั้งแบบพิมพ์อื่น ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(3) แต่งตั้งผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจการสหกรณ์ และผู้ชำระบัญชี

(4) ออกคำสั่งให้มีการตรวจสอบ หรือไต่สวนเกี่ยวกับการจัดตั้งการดำเนินงานหรือฐานะการเงินของสหกรณ์

(5) สั่งให้ระงับการดำเนินงานทั้งหมดหรือบางส่วนของสหกรณ์ หรือให้เลิกสหกรณ์ ถ้าเห็นว่าสหกรณ์กระทำการ หรือควั่นกระทำการอันอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์หรือสมาชิก

(6) ถอนชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียนสหกรณ์

(7) จัดทำรายงานประจำปี แยกตามประเภทสหกรณ์ เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

(8) ออกระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้มีการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์

(9) กระทำการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมายบรรดาอำนาจของนายทะเบียนสหกรณ์ในการสั่ง การอนุญาตการอนุมัติหรือการดำเนินการอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้ นายทะเบียนสหกรณ์อาจมอบอำนาจให้รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายให้ปฏิบัติการแทน ได้การมอบอำนาจตามวรรคสองให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา³¹ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ออกระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจดทะเบียนสหกรณ์และรับจดทะเบียนข้อบังคับของสหกรณ์แท้กซี่ พ.ศ.2547

ด้วยคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ได้มีมติเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2546 ในการจัดระเบียบสหกรณ์แท้กซี่ เพื่อให้สหกรณ์แท้กซี่เป็นองค์กร ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก ซึ่งเป็นผู้รับรถแท้กซี่ให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืน ก่อให้เกิดรายได้แก่สมาชิก เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและมีอนาคตที่มั่นคง ขณะเดียวกันการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องชอบด้วยหลักการ วิธีการและอุดมการณ์สหกรณ์ ไม่ดำเนินการในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16(8) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดระเบียบ นายทะเบียนสหกรณ์ไว้ ดังนี้

³¹ มาตรา 16 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542.

1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนสหกรณ์และรับจดทะเบียนข้อบังคับของสหกรณ์แก้ไข พ.ศ. 2547”
2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป
3. สหกรณ์แก้ไขที่ได้รับจดทะเบียนสหกรณ์แล้ว หรือขอขึ้นจดทะเบียนสหกรณ์ใหม่จะต้องกำหนดข้อบังคับให้มีข้อความอย่างน้อย ดังนี้

3.1 คุณสมบัติสมาชิกให้กำหนดไว้อย่างน้อย ดังนี้

- (1) เป็นผู้มีใบอนุญาตขับรถยนต์ประเภทสาธารณะ และ

(ก) เป็นผู้เช่าขับรถแท็กซี่ของสหกรณ์หรือ

(ข) เป็นเจ้าของรถแท็กซี่ได้ไม่เกิน 3 คัน หรือ

(ค) เป็นผู้เช่าซื้อรถแท็กซี่

- (2) ไม่ได้เป็นสมาชิกของสหกรณ์บริการอื่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับ

สหกรณ์นี้

3.2 วัตถุประสงค์สหกรณ์มีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

- (1) ประกอบการเดินทางรับจ้างบรรทุกผู้โดยสารโดยใช้รถแท็กซี่ของสหกรณ์ ตามใบอนุญาตที่ได้รับจดทะเบียนจากกรมการขนส่งทางบก รวมทั้งการตั้งศูนย์วิทยุสื่อสารด้วย

- (2) จัดหารถแท็กซี่โดยการจัดซื้อ หรือรับรถแท็กซี่ของสมาชิกทุกคนที่จะร่วมวิ่งในนามสหกรณ์มาบริหารเพื่อให้สมาชิกเช่าขับ แต่สมาชิกคนหนึ่งจะมีรถร่วมวิ่งในนามสหกรณ์ได้ไม่เกิน 3 คัน

- (3) จัดหารถแท็กซี่ เพื่อให้สมาชิกผู้ขับแท็กซี่ได้เป็นเจ้าของรถแท็กซี่คนละไม่เกิน 3 คัน โดยวิธีการเช่าซื้อหรือโดยวิธีการอื่นใด

- (4) ส่งเสริมการออมเงินของสมาชิก เพื่อความมั่นคงในชีวิต และเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพตามความจำเป็น

4. ข้อบังคับของสหกรณ์ใดที่ได้รับจดทะเบียนไปแล้วและขัดหรือแย้งกับข้อ 3 ให้สหกรณ์ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในคราวประชุมใหญ่ของสหกรณ์ที่จะมีขึ้นในครั้งแรกถัดจากวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ แต่ถ้าสหกรณ์ใดกำหนดให้มีการประชุมใหญ่ไว้ก่อนแล้ว ซึ่งวันกำหนดนั้นมีระยะเวลาไม่เกิน 30 วันนับจากวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ หรือมีเหตุอันไม่อาจดำเนินการให้ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับได้ทัน ให้สหกรณ์ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ครั้งถัดไปได้ ประกาศ ณ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547³²

³² ออนไลน์เข้าถึงได้จาก <http://www.cpd.go.th/coop2.html>.

2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ในส่วนการกำกับดูแลสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจ สอบกิจการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ หรือเชิญสมาชิกของสหกรณ์มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือ ให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน หรือรายงานการประชุมของสหกรณ์ได้³³ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของสหกรณ์ในระหว่างเวลาทำงานของสหกรณ์ได้ และให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือหรือให้คำชี้แจงแก่ผู้ปฏิบัติการตามสมควรให้ปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ซึ่งเกี่ยวข้องบัตรประจำตัวตาม วรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด³⁴ เพื่อให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ นายทะเบียนสหกรณ์ออกคำสั่งที่ 1076/2547 เรื่องมอบอำนาจหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16 วรรคสอง มาตรา 121 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ประกอบกับมาตรา 122 แห่งพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 558/2545 ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2545 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 จึงให้ยกเลิกคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ 75/2545 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2545 และมีคำสั่งมอบอำนาจหน้าที่การปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ ดังนี้

(1) กำหนดระบบบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี ตลอดจนสมุดและแบบรายงานต่าง ๆ ที่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรต้องยื่นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ รวมทั้งแบบพิมพ์อื่น ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 16(2) มาตรา 65 มาตรา 66 มาตรา 69 มาตรา 105 มาตรา 118 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 24 มาตรา 25

³³ มาตรา 17 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542.

³⁴ มาตรา 18 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542.

(2) พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 16(3) มาตรา 69 มาตรา 105 มาตรา 121 มาตรา 118 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 25

(3) จัดทำรายงานประจำปีแยกตามประเภทสหกรณ์เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 16(7)

(4) กำหนดจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 53

(5) แต่งตั้งผู้สอบบัญชี เพื่อตรวจสอบและรับรองบุคคลของผู้ชำระบัญชี ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 80 มาตรา 87 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 34

(6) ออกระเบียบคำแนะนำหรือคำสั่ง เพื่อให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 16(8) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การบัญชี และการสอบบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

(7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

ข้อ 2. รองอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ และปฏิบัติการแทนนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรกรุงเทพมหานครดังนี้

(1) ออกคำสั่งเป็นหนังสือ ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และคณะกรรมการ กลุ่มเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร พ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 22(4) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 27(4) ในกรณีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในกรุงเทพมหานครมีข้อบกพร่องทางการเงิน การบัญชี ตามรายงานการสอบบัญชีหรือรายงานการตรวจสอบ

(2) ปฏิบัติงานอื่นที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

ข้อ 3. ผู้อำนวยการกองกำกับ การสอบบัญชีสหกรณ์โดยผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ ดังนี้

(1) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 22(1)(2)(3) กรณีสหกรณ์มีข้อบกพร่องทางการเงิน การบัญชีตามรายงานการสอบบัญชีหรือรายงานการตรวจสอบ

(2) รับทราบรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 69

(3) รับทราบงบบุคของผู้ชำระบัญชีที่ผู้สอบบัญชีรับรองและที่ประชุมใหญ่ออนุมัติแล้วรวมทั้งอนุมัติงบบุคของผู้ชำระบัญชี ในกรณีที่การประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุมตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 80

(4) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

ข้อ 4. ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 1-9 ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ดังนี้

(1) พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 16(3) มาตรา 69 มาตรา 105 มาตรา 121 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย กลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 25

(2) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 22(2)(3) กรณีสหกรณ์มีข้อบกพร่องทางการเงินการบัญชี ตามรายงานการสอบบัญชีหรือรายงานการตรวจสอบ

(3) รับทราบรายงานการสอบบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 69 มาตรา 105 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 25

(4) แต่งตั้งผู้สอบบัญชี เพื่อตรวจสอบและรับรองงบบุคของผู้ชำระบัญชี ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 80 มาตรา 87 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 34

(5) รับทราบงบบุคของผู้ชำระบัญชีที่ผู้สอบบัญชีรับรอง และที่ประชุมใหญ่ออนุมัติแล้วรวมทั้งอนุมัติงบบุคของผู้ชำระบัญชีในกรณีที่ประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุมตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 80 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 34

(6) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

ข้อ 5. ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 10 ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ และปฏิบัติการแทนนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรกรุงเทพมหานคร ดังนี้

(1) พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 16(3) มาตรา 69 มาตรา 105 มาตรา 121 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 25

(2) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

มาตรา 22(2)(3) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 27(2)(3) กรณีสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร มีข้อบกพร่องทางการเงิน การบัญชี ตามรายงานการสอบบัญชีหรือรายงานการตรวจสอบ

(3) รับทราบรายงานการสอบบัญชีของสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 69 มาตรา 105 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 25

(4) แต่งตั้งผู้สอบบัญชี เพื่อตรวจสอบและรับรองบุคคลของผู้ชำระบัญชี ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 80 มาตรา 87 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 34

(5) รับทราบงบดุลของผู้ชำระบัญชีที่ผู้สอบบัญชีรับรอง และที่ประชุมใหญ่ออนุมัติแล้วรวมทั้งอนุมัติงบดุลของผู้ชำระบัญชี ในกรณีที่ประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุม ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 80 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 34

(6) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

ข้อ 6. หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบดังนี้

(1) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 22(1) กรณีสหกรณ์มีข้อบกพร่องทางการเงิน การบัญชี ตามรายงานการสอบบัญชีหรือรายงานการตรวจสอบ

(2) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

ข้อ 7. หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กรุงเทพมหานครในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์ ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบและปฏิบัติการแทนนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรกรุงเทพมหานคร

(1) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 22(1) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547 มาตรา 27(1) กรณีสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร มีข้อบกพร่องทางการเงิน การบัญชีตามรายงานการสอบบัญชีหรือรายงานการตรวจสอบ

(2) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

ข้อ 8. พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์
ดังนี้

(1) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และกรรมการ
กลุ่มเกษตรกร ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ หรือเชิญสมาชิกของสหกรณ์และกลุ่ม
เกษตรกรมาชี้แจง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร หรือให้ส่งเอกสาร
เกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้ตาม
พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 17 มาตรา 128

(2) เข้าไปตรวจสอบในสำนักงานสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในระหว่างเวลา
ทำงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้ และให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือ
ให้คำชี้แจงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 18
มาตรา 124

(3) ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ในความผิดที่เกิดขึ้น ตาม
พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 130 มาตรา 131 และมาตรา 133 กรณีฝ่าฝืนไม่แก้ไข
ข้อบกพร่องเกี่ยวกับ การเงิน การบัญชี

ข้อ 7. การบังคับใช้คำสั่งนี้ทุกเรื่องให้มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน
2547 เป็นต้นไปเว้นแต่เรื่องตาม ข้อ 4 (1) (4) และข้อ 5 (1) (4) ให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1
ตุลาคม 2547 เป็นต้นไป

3) กรมการขนส่งทางบก

กรมการขนส่งทางบกเป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงคมนาคม มีภารกิจหลักใน
การควบคุมและจัดระเบียบการขนส่งทางถนนในประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนดำเนินการ
ด้านทะเบียนและภาษีรถและใบอนุญาตขับรถให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก
กิจการรถแท็กซี่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการขนส่งทางบก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการขอ
อนุญาตดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกิจการรถแท็กซี่อย่างเคร่งครัด

4) กรมสรรพากร

กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากร ตลอดจนการกำกับดูแล
เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม กิจการ
รถแท็กซี่ในรูปแบบ สหกรณ์ไม่เป็นนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร จึงไม่ต้องยื่นแบบแสดงรายการ
พร้อมกับชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่หากการประกอบกิจการเข้าเกณฑ์ที่ต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม
ก็ต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม